

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
6-hetős poszt sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitólír sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1900.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Szombat, szeptember 15.

Mai számunk főbb közleményei:

Vexércikk: A szinigazgató beköszöntője.
Kínát földarabolják.
A megrovott püspök ügye Bécsben.
A kongresszus utolsó napja.
Ellopták Széchenyi szobrát.
Pusztító orkán Texasban.
Botrányos választás az egyetemen.
A színház téli szezonja.
Az őszeres szerencséje.
Pórujárt aszfaltbetyár.
Élő nemesség.
A gyilkos asszony.
Tárcza: Burjánt kinevezik. Irta: Bársony I.
Csarnok: Elza férjhez megy. Irta: Bródy S.

A szinigazgató beköszöntője.

Arad, szeptember 14.

A fővárosi színházak mintájára, a mi színházunk vezetősége is szükségesnek tartotta a közönség tájékoztatására programját a nyilvánosság elé vinni. Ez nálunk ujdonság számba megy, de mindenestre helyes dolog, mert ebből mindenki láthatja, hogy miben fáradozik a direkczió és megalkothatja magának véleményét a jövő téli színévad felől.

A színház munkarendje előttünk fekszik és mielőtt annak méltatásába fog-nánk, egy sajnálatos körülményt kell előre bocsátanunk, azt t. i. hogy a magyar drámaírók gárdája vagy lusta, vagy kimerült. Alig-alig akad egy-egy eredeti drámai mű, mely tartalmánál, vagy drámai szerkezeténél fogva a közönség állandóbb

érdeklődését lekötni tudná. A színházak helyzete ennél fogva rendkívül nehéz, mert a közönség az ujdonságokat áhitozza és miután egy színház sem képes egy hosszú színi évad alatt ezt a kívánságot kellőleg kielégíteni, igen könnyen beállhat a válság.

A mi közönségünk ezt a helyzetet ösmeri, ezt a sajnálatos körülményt tudja és a mennyire lehet, fékezi a folytonos ujdonságok színrehozatala iránti óhaját. A színház vezetőségének feladata és törekvése tehát nem lehet más, mint lehetőleg oly darabokat hozni színre, melyek régiségök mellett mégis vonzóerővel bírhatnak vagy azok kiállítása, ügyes szereposztása, vagy kiváló összjátéka folytán.

Lássuk tehát, hogy a színházi munkarendje mikkel kecsegtet bennünket a jövő évadban.

Első sorban az *opera* áll, mely a múlt évadban is a közönség nagy érdeklődésével találkozott. Az operaénekesnők gárdája vidéki igényekhez képest elég jónak ígérkezik, bár az eddigi tapasztalatok szerint nem hinnők, hogy akár *Ruzsinszky*, akár *Székelly* Anna méltó utódokat kaptak volna. A tenorista előttünk még ösmeretlen, a sajtóban sem igen találkoztunk még nevével, róla még véleményünk nincsen, de akarjuk hinni, hogy az igazgató tudva a tenor nagy fontosságát, saját érdekében is jól választott. Az *opera* műsorát illetőleg pedig teljes elismeréssel lehetünk,

mert bár egyetlen ujdonság sincs előadásra kitűzve, de minden egyes opera szép zenéje bizonyára ki fogja elégíteni a műértő közönséget.

Örömmel tapasztaljuk a munkarendből, hogy a *klasszikus drámákra* az eddiginél nagyobb súlyt helyeztek és különösen *Shakespeare* darabjai sűrűn kerülnek előadásra. Ezt bizonyára *Molnár* László szerződtetésének köszönhetjük, aki a klasszikus drámák nagy alakjait művésziessé teszi. A klasszikus darabok tökéletes ensembel kivánnak és reméljük, hogy komoly törekvés mellett ezt elérni sikerülni is fog, mert ha ebben felületesség vagy készületlenség, vagy rendezői ügyetlenség fog mutatkozni, akkor *Molnár* Lászlót akár szabadságra is lehet küldeni, mert ő egymaga nem tud a bajon segíteni.

A *színművek* a munkarendben gyengébben jelentkeznek. Sok benne az ósregi darab, az újabbak közül pedig egyetlen egy sincs. Ez helytelen, mert a klasszikusokban már nyilvánul a régiékek iránti kegyelet — ha most a színművekben is a régiékek dominálnak, attól tartunk, hogy a régi nagyok kultusza kifárasztja a közönséget.

Ugyancsak sovány élvezet mutatkozik a *vígjáték* terén és azt hisszük, hogy ügyesebb kézzel a vígjátékok kincses ládájából értékesebb dolgokat is lehetett volna kihalszani. — Az az egy vigasztal, hogy a vigszínház repertoárja a hézagot ki

TÁRCSA.

Burjánt kinevezik.

Irta: Bársony István.

A mikor a magyar-óvári gazdasági akadémia elvégezte, úgy érezte, hogy no most már megnőtt s kibontakozott a szárnya, röpködhet bátran, övé a világ. Kisujjában van a tudása annak, hogyan lehet járomba hajtani az anyaföld erejét; termőképességét hogy lehet kiaknázni.

Gyönyörű tudomány! Felséges foglalkozás! Nem lehet vele ártani senkinek sem; de használni az egész világnak, azt igen. Boldogok, a kiket erre a pályára vet a sorsuk! O, az a menyországi érzés odakint mindig, télen-nyáron! Már mint az, hogy szabad ember az ember: mozoghat, járhat-kelhet, hallgathatja a pacsirta dalát kikeletkor; szivrepesve nézheti, hogy ring nyár elején az érő kalász. Aztán mily isteni gyönyör van abban, mikor aratás idején megkapja fáradsága jutalmát a gazda!

Igaz, sokszor afféle lutri a gazdálkodás; van vele baj, bizonytalanság; jár vele sok csalódás; akárhányszor vész kárba keserves, hosszú fáradozás egyetlen vihar által; a sok eső baj, a kevés eső is baj; jégverés kész veszedelem; a nagy szárazság kész nyomoruság; jelentkezik a rozsdá, az üszög, a drótféreg, a sertésvész, a láb- és körömfájás, a lépfene, a nyálkás lóbetegség (a minék a nevé sem

illik leírni), a mételey, aztán néhol az árvíz, néhol egy-egy tüzeset a szérüskertben, amikor tele van már asztaggal s éppen kezdenék a cséplést.

De ha semmi baj sincs ilyenféle, mennyi szorongást okoz a munkakérdés; a czuczilisták (akik a igaz, hogy régen még nem voltak), az aratók, akik az utolsó perczen sztrájkolnak, pedig a buza nem vár; ha idejében le nem vágják, nagy baj. S otthon a majorságban a jószág ellátása. Az igazi jó gazda bizony felkél hajnalban s maga ügyel rá: rendszeren folyik-e az etetés. Ha nincs ott minden a szemé, ellopják az abrakot, kilopják a szemé világát; a pálinkás zsidóhoz vándorol a nyilatósó; s még a legjobb esetben is folyvást ügyelni kell rá, hogy ha már nem koplal s nem lát hiányt abrakban, takarmányban az állat: meglegyen a gondozása egyébképen is; az almozással; az istálló kellő szellőztetésével, a rendes tisztogatással, a lovak vakarásával stb. És mindennek a maga idejében kell megtörténnie, mert a gazda-letben is igaz az, hogy a rend a lelke mindennek, e nélkül nincs áldás.

Tehát gond, teher, töprengés, sőt gyakran szorongás és aggodalom bőségesen akad. Talán több, mint akármiféle más pályán. És mégis, mégis! Aki egyszer már ebben van benne, cserélne-e azzal, aki folyvást a dohos szonai levegőt szítja, s poros akták közt vájkál s a kinek csak ritka kivételes alkalma van néha, hogy az isten szabad ege alatt töltsön egy pár órát?!

Az igazi vérbeli gadaembert még a gondolatára is kileli a hideg, hogy csak ünnepnap mehessen levegőzni, akkor is csak ha jó idő van. Már pedig Burján igazi, rajongó gazda volt, aki rendíthetetlen szerelemmel csüggött az ő foglalkozásán.

Ezzel az idealizmussal, ezzel a lázas vágyával annak, hogy minden erejét s tehetségét beletegyje az ő munkájába, állott be gazdasági irnoknak egy nagy uradalomba, miután az óvári bölcsességet mindet ő magába szívta.

Mikor is volt az? Mindegy no, régen volt. Bizony nagyon régen. Tizenötödik esztendeje már.

Tizenöt év!... Az emberi életkornak körülbelül egy negyed része. Sokan túlélik a hatvan évet; hiszen száz éves ember is van. De a hatvan éves ember még mukkanni se merjen, ha meghal, — annyit élt. Hányan nem élnek addig?

Burján huszonkétéves volt, amikor kezdő irnoknak kinevezték s most benne van a harminczhetedikben.

Tessék csak egy kicsit meggondolni. Hol van a harminczhetéves embernek a fiatalosága, a reménysége? Igaz, ebben a korban még csupa java életerő lehet az ember; csupa szívósság, ruganyosság. De vajjon olyan is, aki nem a maga folytonos emelkedését látja, érzi, hanem abban savanyodik meg évről-évre, hogy ime, ugyanaz vagyok ma, mint tavaly, harmad-

fogja tölteni és az ott bevált darabok gyors megszerzésével a műsor változatosabb és érdekesebb leendő.

A népszínművekben nagy választék nincs, de ami van, abból is jobban lehetett volna válogatni. Hátra volna még az operett. Ebben a szakban a legtöbb újdonság van — de csodáljuk, hogy a fővárosi műsorból pl. „A newyork szépe” című operettet, mely szép zenéjével bevált, fel nem vették.

A műsor tehát nagyjában véve elég változatos, bár nem feltétlenül vonzó és kielégítő, amit bizonyára indokol az a mizéria, melyről a bevezető sorokban megemlékeztünk.

Hogy fog-e a közönség tömegesen és szívesen a színházba járni, az attól függ, hogy a társulat miként válik le. Es erre vonatkozólag a mult tapasztalataiból elég tanulságot merithet magának a rendezőség és a társulat minden egyes tagja. A kiállításban a gondosság, a kosztümökben a csín és korhűség, a gyakori próbák által elérendő tökéletes összjáték, mindezekelőtt a pontos szerep tudás — ezek azon feltételek, melyek szigorú betartása elő fogja idézni azt, hogy a közönség meg legyen elégedve a színházzal és a színház a közönséggel. △

POLITIKAI HIREK.

Tisza Kálmán és Apponyi Albert. A legközelebbi napok politikai eseményét két beszámoló fogja képezni. Az egyiket Tisza Kálmán mondja Nagyváradon, a másikat Apponyi Albert gróf Jászberényben. Fővárosi tudósítónk jelentése szerint, politikai körökben hire jár, hogy a szabadelvű párt tagjai mindkét beszámolón túlnőttek nagy számban foglalkozni.

TÁVIRATOK.

A transzváli háború.

London, szeptember 14. (Saj. tud. táv.) A Daily Telegraph jelenti Lourenco-Marquezból tegnapi kelettel: Hogy ott elter-

jedt hírek szerint Botha tábornok lemondott a bur hadsereg parancsnokságáról és hogy Wiljssennel helyettesítették. — A Daily News Pretóriából a következőket jelenti: Krügerne asszony táviratot kapott Lourenco-Marquezból férjétől, aki arra kéri, hogy jöjjön oda. Krügerne asszony azt válaszolta, hogy egészségi állapota nem engedi meg, hogy odautazzék.

Kereskedelmi szerződés Törökországgal.

Konstantinápoly, szept. 14. (Saj. tud. táv.) Calice báró osztrák-magyar nagykövet értesítette a portát, hogy a bécsi kabinet kész ismét megkezdeni a több év óta félbeszakadt tárgyalásokat egy Ausztria-Magyarország és Törökország közt kötendő kereskedelmi szerződés iránt avval a hozzáadással, hogy a porta előzőleg válaszoljon a bécsi kabinet által több részletkérdést illetőleg annak idején tett és válasz nélkül maradt javaslatára.

Nagy vasuti katasztrófa.

New-York, szeptember 14. (Saj. tud. táv.) A déli Pacifik vasutnak New-Orleans és Galveston között közlekedő vonata tegnap éjjel Galveston mellett a világító torony közelében szerencsétlenül járt 85 ember meghalt. Csak 15 embert mentettek meg, a kiket a világítótoronyban szállásoltak el.

Kinát földarabolják.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 14.

Tegnap még az a hír érkezett Kinából, hogy Oroszország Peking kiűritésére és Kina földarabolására vonatkozó tervét most már csak „elvben” tartja fenn és úgy látszott, hogy az egész orosz javaslat akadémikus becsüvé válik.

Pekingből érkezett mai távirat azt jelenti, hogy Kina földarabolása most már elkerülhetetlen.

Ezek szerint tehát a béke csak nem fog helyreállni. Oroszország és Németország egyet-

értésben fog eljárni a földarabolás munkájában.

Mai távirataink a következők:

Washington, szeptember 14.

A Reuter ügynökség jelenti: Itt azt hiszik, hogy a hatalmasságok a kínai kérdésben megállapodásra fognak jutni a tekintetben, hogy közös alapon kirendelt biztosok által megállapítsák az elkövetett bűncselekmények bizonyos nemelért adandó kompenzáció és hogy e módon jó lépéssel előre haladhatna az ügy békés megoldása. Ha azonban az a kísérlet, hogy a hatalmasságoknak ezen akcióban való egyetértő eljárása biztosították, nem ütne ki jobban, mint az, amely a csapatoknak Peking városából való kivonását célozta, akkor az Egyesült Államok csak saját érdekeik megővésével törődnek és kineveznek saját biztosaikat, a kiknek feladatává tételnék, hogy a kínai biztosokkal érintkezésbe lépjenek. Cheffi tábornok minden pillanatban kész a tengerpart felé indulni és csak az utasításokat várja Washingtonból.

Peking, szeptember 14.

Kina földarabolása elkerülhetetlen. — Oroszország Németországgal egyetértésben fog eljárni.

Pusztító orkán Texasban.

— Ujabb részletek. —

Arad, szeptember 14.

Washingtoni táviratok nyomán megemlékeztünk már arról a pusztító orkánról, mely pár nap előtt Texasban és Galvestonban dühöngött. Most részletes tudósításban számolunk be arról az óriási kárról, melyet a borzalmas vihar e városokban tett.

Szombaton, a nagy vihar napján, a légsúlymérő már a déli órákban esett és közelgő vihart jelzett. A vihar rövid idő múlva ki is tört, óráról-órára ijesztő mérvben erősödött és nőtt és egész éjjeli 11 óráig tartott. A hatás borzalmas volt. A vihar tombolását átharsogta a bedülő épületek zaja és a lakosság rémes kiáltozása.

Az egyetem remek művü kupolája bedől, a vasuti állomás tetőzetét lehordta a szél. Az utakat tetőzetek és bedült házak romhalmaza lepte el. A nagy Szt. Mary-kórház, melyben rendszeren száznál több beteg van, teljesen le-

éve, ötödéve; . . . ami tiz évvel . . . tizenöt évvel ezelőtt voltam?!

Nincs annál könnyebb, mint három-négy, akár öt esztendeig gazdasági irnoknak lenni; fiatalon, jó kedvvel felkelni hajnalban, esetleg lóra pattanni, vígan végezni a sok mindenféle dolgot; beletanulni a gazdasági élet minden csinájába-binjába; örvendeni annak, hogy a princzipális megdicsér bennünket valami ügyességünkért; ambícióval telni el az iránt, hogy kitűnő gazdának képezzük ki magunkat a gyakorlatban és érezzük is magunkban, hogy im már azok vagyunk.

De aztán elkövetkezik évek során az az állapot, amikor mindez nem új, amikor százszor, ezerszer végeztük ugyanazt és már lehetetlen, hogy a kis ujjunkban ne legyen minden. Amikor csak egy gondolat izgat még kellemesen: hogy végre elérjük az önállóságot, már amennyire a más ember fizetett gazdatisztje elérheti. De ez is sok, mert módot ad rá, hogy megépítsük azt a kis meleg családi fészket, amire mindenki vágyva vágyik, a mi valósággal főcélja annak az egyébként sokszor üres és nyomorúsággal terhes életnek.

Burján még roszabbul járt, mint a többi, aki vele egy hajóban evez. Mert már irnoksga második esztendejében belebolondult a jegyzőék leányába; egy egyszerű, jóra való kis falusi ártatlanságba, akinek az üde arczocskáján s valamicske türheto műveltségén kívül nem volt egyéb.

Ez a becsületes, hűséges érzése aztán le is béklyózta, megbénította a szegény irnokot; Csiborasszókat tett az utjába, amelyeket elgördíteni nem bírt.

Ha a tisztartó ur valamelyik kisasszony leányában tudott volna maga iránt érdeklődést

keltetni! . . . Hajh, kitudja, milyen gyönyörűen, gyorsan érte volna el célját. Persze, agyonütni az idősebb tiszteket senki kedvéért sem lehet, hogy helyet csináljanak az ifjabb nemzedéknek. De egy kis jó akarattal lehet ujjispánságot rendszeresíteni a végső szükségben. Nagy uradalmakban, ahol a belterjes gazdálkodás fokozása még messzemenő eredményekkel járhat, kínálkozhat erre igen becsületes mód, aranylag elég könnyen. Csak lenni kell valakinek, aki akarja és tudja is megcsinálni.

De ugyan ki törődött volna Burjánnal, akitől mindenki tudta, hogy a jegyző leányának udvarol, azt veszi majd el egyszer?!

Bizony csak — „majd egyszer!”

Az alatt lesz még sok jégverés és sok szárazság és rengeteg sok napszámfizetés, amire az olyan hovatovább szorakozottságra hajló öreg irnok, majd mindig ráfizet.

Pedig ez a Burján a legmegbízhatóbb, legeszményibb ember volt a világon, aki a dolgát értette s szerette. Csakhogy mikor körömfönt módon kétszer is pretereálták, akkor elkezdett megsavanyodni, elkekeredni és csak annál inkább rosszabbodott a kedve, mert a jegyzőéknél örökös volt a kikapattanó panasz, hogy ha Erzsikeknek ez a viszonya nem lett volna, már régen férjhez mehetett volna, hisz ketten vagy hárman kérték a környékről.

Erzsike akkor volt tizenhatodik esztendejében, amikor Burján elérte a huszonkettőt. Azóta van köztük, ami van. S azóta tizennégy év-nél több telt el. Tizenhatig tizennégy az anyyi, hogy azt egy szegény leányzó a maga életkorának már be sem vallja.

Mit szenvedtek ebben a hosszas, kegyetlen várakozásban, azt le sem lehet írni. Eleinte ketten buslakodtak (csak a viszonyok hetedik-nyol-

cadik évében kezdték el), azután restelték egymás előtt és inkább magoknak tartották, ami fájt nekik. De az Erzsike szeme sokszor volt vörös a — náthától, Burján pedig mindjobban lecsüngette a fejét, úgy ment ide-oda, hogy szintén félni lehetett a komorságától.

Hová lett a fiatalság, hova az ambíció, a vidámság, a remény?!

Amikor mindez jóformán elfogyott, akkor beütött végre a szerencse. Meghalt egy öreg ispán és minthogy a tisztartó urnak már régen nem volt férjhezadandó leánykája (valamennyi konty alá került eddig,) végre kinevezték Burjánt ispánnak.

Láttam, amikor megkapta a kinevezést.

Nem is akarta hinni. De azért nem örült. Vagy legalább egy cseppet sem mutatta. Mint-ha azt gondolta volna magában: „Igen? no jó; — így is jól van; különben pedig mindegy már no!”

Elment aztán a menyasszonyhoz, megvinni neki ez ujságot.

A szegény ráncosképu idős leány, az egykori szépséges rózsabimbó, elkezdett pityeregni. Nem a nagy boldogságtól; — hanem azért, hát ime, hogy itt kell most neki hagyni öreg szüleit, akik ő nélküle már el sem lehetnek.

És azon gondolkodott, hogy érdemes-e? Nem jobb volna-e az egészet abban hagyni; itthon maradni szépen.

Láttam a Burján arczán, hogy ha ilyesmit mondott volna a leány, nagyon hálás lett volna érte.

Hiszen már ugyanis mindegy.

hordta az óriási szél és a betegek, orvosok és ápolók közül csak nyolcz személy menekült meg. Számos beteg a romok közt lelte halálát a bedőlt Jacinto-kórháznál is. A templomok tornyai az utakon hevernek; a szép templomok közül több teljesen bedőlt.

Az utcákon lejátszódott jelenetek borzalmak voltak. Mindenütt ordító, vérző, menekülő emberek, kiket a szél megragadva, magával huzolt. Az emberek százait, kik a kikötő közelében voltak, a háborgó tengerbe dobott az orkán, ahol halálukat lelték.

A kikötőben lévő hajók lánczait elszakította a vihar és szétszórta a tengeren, akik bennültek, azok a vízbe fultak. Több mint 6000 ház fekszik romokban, a tengeren 150 hajó és hét nagy gőzös roncsa uszik, melyek személyzetéről mitsem tudnak.

A közeli falvak közül sok tűnt el a föld színéről, a beállt földrengés következtében. A tenger is óriási pusztításokat vitt véghez. A víz ereje oly hatalmas volt, hogy a temetőben a halottakat sírjukból mosta ki és a tengerbe sodorta.

Az egész város háborgó tengerhez volt hasonló. Ez délután 3 órától estig tartott. Az emberek, kik a város mélyebben eső részein laktak, a magasabban fekvő részekre menekültek. A házak és telegráfoszlopok bedőlése irtózatot zajt csinált.

A városi árvaház, mint egy kártyavár, úgy dőlt össze. Hogy hányan lelték itt halálukat, még nem lehetett megállapítani. A halottakat összegyűjtötték és a tengerbe sülyesztették, mivel a föld annyira vizenyős volt, hogy sírok ásásáról szó sem lehetett. Sok halottat kirabol-tak a szállítás alatt.

Alig van család a városban, mely legalább egy tagját el nem vesztette volna. Magában a kikötőben 400 halottat találtak. *A halottak száma a tizezernél is nagyobb.*

Egy szemtanu a következőket beszéli a vihar lefolyásáról:

— Az orkán körülbelül hét óra hosszat dühöngött. A levegőt óriási csattanás reszketette meg, mely a vihar lármáját felülmul-ta. Mi egy hatalmas épületben kerestünk menedéket, de hirtelen ennek a háznak a tetejét is lesodorta a vihar, óriási pánik támadt köztünk erre. A kijáratok felé tódultunk, de ott egy hatalmas vizsugár zárta el az utat. Esznélkül rohantunk ide s tova, nem tudva mit kezdeni. Végre kimenekültünk az utcára.

A megrovott püspök ügye Bécsben

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Bécs, szeptember 14.

Az *Extrablatt* a Stadler érsekhez intézett levélről a következőket írja: A császári megrovás, a melyben az érsek részesült, minden élessége mellett, teljesen megérdemelt. Közzététele megelégedésére fog szolgálni mindazoknak, a kik az érsek tendenciáiban és tetteiben már régóta veszedelmes játékot látnak a népszünetekkel, a melyek azokon a vidékeken rendkívül könnyen fellobbanthatók. Hova jutna a dolog Ausztria-Magyarországon, ha megengednék a püspököknek, hogy saját szakállukra politikát csináljanak és nemzetiségi aspirációkat egyházfejlesztési tekintélyükkel nyíltan támogatassanak. A Habsburgoknak gyakran kipróbált meggyőződésük és odaadása mellett is az egyház iránt e ház legdicőbb fejedelméi is, Mária Terézia és II. József a legrészegrebb következetességgel visszautasították minden egyházi tulkapást az államügyekbe és Ferencz József császár újból megmutatta, hogy halhatat-

lan elődeinek dicső hagyományai benne változatlan erővel élnek.

A *Neue Freie Presse*nek írják Budapestről: Ama nagy tartózkodás mellett, a melyet az állam legirányadóbb helyén mindig tanusítanak, az uralkodó személyes fellépése ebben az ügyben az itteni összes politikai körök legnagyobb érdeklődését kelti fel. A levél közzététele, a melynek már a címzett kezében kell lennie, természetesen nagy mértékben kielesíti a megrovás jellegét, a melyben Sarajevo főpásztora részesült. Stadler dr. érseknek a zágrábi katolikus kongresszuson mondott felköszöntője, valamint e kongresszus egyéb mozzanatai is itt sokszoros figyelmet keltettek és nem csekély elkedvetlenedést idéztek elő. Megerősítését látják bennük azoknak a vádaknak, a melyeket a megszállott terület kormányzatában uralkodó szellem ellen a delegációk legutóbbi ülészaka alatt különböző oldalról felhozta. A kabinetiroda levele bizonyítja, hogy ezek a vádak nem voltak jogosultak és hogy az a szellem, ha némely közegekben netán csakugyan meglett volna, nem felel meg a legfelsőbb helyen táplált szándékoknak.

A közzététel ennél fogva itt sok irányban megnyugtatólag hat. A közzététel mutatja, hogy a nagy horvát törekvések, a melyek a zágrábi katolikus kongresszuson előtérbe tolokodtak és Stadler érsek felköszöntőjében kulmináltak, ép oly kevésbé számíthatnak a döntő körök támogatására, mint a mennyire nem helyeslik ott az egyházi agitációnak a politikai téren való tulkapásait, legalább a Szent István koronájához tartozó területekre nézve. Ellenben nem fordul a levél éle a horvátok ellen általában s a *Khuen-Héderváry* gróf bán vezetése alatt álló uniobarát elemek ellen, a minthogy a bán állása a fölmerülő ellentétes állítások dacára ez idő szerint teljesen szilárd. Kétségtelen, hogy a császári manifesztációból bizonyos államjogi aspirációkra is lehet viszont következtetést vonni. A nagy horvát jelszavak mögött a trializmus kísértete lappang, a monarkia új államjogi átalakításáé feuderatív alapon és a megszállott tartományok bevonásával.

E politikai irány heves vérű hívei az uralkodó megbízásából elküldött e levélben üdvös lehitésben részesülnek, azt az intést és várakozást, a melyet ő felsége a jövőre nézve is kifejez, teljes összefüggésben csak akkor lehet méltányolni, ha visszaemlékezünk rá, hogy Stadler dr. ugyanazon a katolikus kongresszuson nyilvánosan sikra szállt ama tétel mellett, hogy az egyház az állam fölött áll és midőn eléje tartották XIII. Leó pápa egyik bulláját, a kongresszus többségének ellentmondása közt heves polémiába bocsátkozott a pápa ellen. Az a forradalmi vonás a klerusban, amelyről *Csáky Albin* beszélt a magyar képviselőházban, ime már a hierarchia magasabb régióba is behatolt, ha egy érsek fellázad a pápa tekintélye ellen. Ez ugyan az egyház belső ügye, a melyet Stadler érseknek Rómával kell elintéznie.

A visszautasítás politikai tekintetben azonban még érzékenyebb, mint a melyben Strossmayer diakovári püspök néhány év előtt részesült, midőn egy ismeretes táviratot küldött Kiebbe, mert ekkor ő felsége megelégedett egy szóbeli megrovással egy személyes találkozás alkalmával. A szerajevói érseket nem idézték Bécsbe, hogy megtudhassa a korona véleményét, hanem a nyilvánosság útját választották, nyilván, hogy annál érzékenyebben sujsák őt.

A legtöbb bécsi lap közli úgy a Stadler érsekhez intézett levelet, valamint a *Pol. Corr.* kommentárját. A *Vaterland* e kommentárhoz a következő megjegyzéseket fűzi: Ez a kom-

mentár igazán bámulatos. Az a föladat, hogy kifelé való félreértések eloszlattassanak, más-különbönből mindig és mindenütt a külügyi hivatalt illeti. Vagy Budapesten talán már közös külügyminiszteriumról nem akarnak tudni „semmit“?

Az „Ostdeutsche Rundschau“ ezeket mondja: Ez az erős és semmiféle kétértelmű magyarázatot nem tűrő megrovás bizonyára Ausztria-Magyarország határain túl is hatalmas feltűnést fog kelteni. Ilyen világosan *Ferencz József* császár már régen nem beszélt. Az ő szava emlékeztet némileg a német császárnak egy évvel ezelőtt elhangzott arra az intelmére, a mely a „*Pastoren Politik*“ ellen irányult, de bizonyos köröket még sokkal élésebb modorban kioktat arra, hogy püspököknek és papoknak a politikai dolgoktól szépségesen távol kell tartaniok magokat. Igaz, hogy ez a dolog egyuttal a magyar állameszmének durva megsértését jelentette és Magyarországon az ilyenekben a püspökökkel sem igen értik a tréfát. De ezt a gyöngéd legyintést a furkósbottal bizonyára mindenütt és nevezetesen az osztrák püspökök és klerikálisok is meg fogják érteni.

Szerajevó, szeptember 14.

Stadler a király intőlevele beteggé tette. Az érsek ágyban fekszik.

A színház téli szezonja.

— Előleges színházi jelentés és bérleti hirdetés. —

Arad, szeptember 14.

Leszkay András szinigazgató ma tette közzé az e hó végén megkezdődő téli évad programját. Az előleges jelentéssel lapunk vezérhelyén foglalkozunk érdemileg, itt csupán a színház vezetőségétől nyert hivatalos értesítést közöljük.

Az igazgató jelentése így hangzik:

Tisztelettel jelentem a nagyérdemű közönségnek, hogy a téli évadot szeptember hó 29-én *Hamlet* előadásával kezdem meg.

Kész tervvel indulok neki a hét hónapos évadnak, melynek megvalósításában rendezőim fognak támogatni. Hogy a drámai és énekes személyzet egyformán magas nivóju előadásokkal mulattassa a közönséget, állandó vendégül hősszerelmesnek szerződöttem *Molnár Lászlót*, a Magyar Színház művésztét és *Ódry* Lehel, a m. kir. Opera nyugalmazott tagját operai művezetőnek és rendezőnek és *Eöry-Szabó* Józsefet tenoristának. Kiegészítettem a nyáron át jól összetanult társulatot azonfelül is, mint az alábbi névsorból látható, úgy, hogy a színművek minden fajtájából a legjobbra vállalkozhatom vele.

Előadásra fognak kerülni a fővárosi színházak tavalyi és idei ujdonságai a lehető gyors egymásutánban. Első sorban a Nemzeti Színház műsorára leszek tekintettel és miután abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy az ország legkiválóbb tragikus színészét erre az évadra társulatom vendégtagjának bírom, minden hónapban legalább egy klasszikus, különösen Shakespeare előadást fogok rendezni. Az operaszemélyzet bemutatója októberben *Az álarczos bál* lesz.

Szintársulatom személyzete: Intézőség: *Leszkay* András igazgató. Operai művezető és rendező: *Ódry* Lehel. Szakrendező: *Bács* Károly, *Rubos* Árpád. Karnagyok: *Békésy* Ferencz és *Soós* Emil. Ügyelő: *Becskey* Jenő. Sugó: *Bizza* Károly. *Előadó személyzet:* Nők: *Angyal* Ilka, *B. Maár* Julia, *B. Köcsy* Erzsébet, *B. Homoky* Róza, *Bibor* Felice, *Billik* Emma, *Bittera* Erzsébet, *B. Szentesi* Vilma, *Burián* Etel, *Dormán* Julia, *E. Lányi* Szidi, *Gajda* Ilona, *G. Kertész* Kata, *G. Kertész* Rózsi, *Harmath* Józsa, *Jeney* Györgyike, *K. V. Felhő* Rózsi, *Kalocsa* Róza, *Kőrös* Gizella, *Miklósy* Mariska, *Parlaghy* Kornélia, *Pethő* Julia, *Rédey* Szidi, *R. Glauber* Eugenia, *Rónay* Rózsi, *S. Erdélyi* Emma, *S. Török* Kornélia, *Szabó* Lajosné, *Tolnayné* Hermin, *Turchányi* Olga, *Váray* Mariska. Férfiak: *Ács* Mihály, *Bács* Károly, *Bánáti* Ede, *Boda*

Ferencz, Czako Vilmos, Érczkövy Károly, Fe-nyéry Mór, Gerzsán Kálmán, Gönczy Gyula, Hegyesy Gyula, László Gyula, Mezey Péter, Molnár László mint állandó vendég, Nádler Géza, Nemes Sándor, Nyilasy Mátyás, Odry Lehel mint állandó vendég, Főry-Szabó József, Palágyi Lajos, Palóczy Pál, Pilisi Mór, Révész Henrik, Rubos Árpád, Sólyom Lajos, Soós Emil, Szabó Lajos, Szabó László, Szabó Samu, Szaday Ferencz, Székely Lajos. *Gonda* László pénztárnok. *Krüger* Károly zenekarigazgató vezetése alatt 23 zenész. Gruber István fodrászmester 4 segéddel. Zombory Imre főruhatárnok 3 segéddel. Kállay Mihály szertáros 3 segéddel. Kley Lajos villany- és légszuszóvilágító 2 segéddel. 12 díszítő. Kreisz János portás és szerező.

Bérlethirdetés: Bérletet nyitok az itt közölt módozatok s feltételek mellett:

Napiárak: Nagy páholy 12 kor., kis páholy 9 kor., I. rendű támlásszék 2 kor. 40 fil., II. rendű támlásszék 2 kor., III. rendű támlásszék 1 kor. 60 fil.

Bérlet 200 előadásra: Nagy páholy 1600 kor., kis páholy 1200 kor., I. rendű támlásszék 320 kor., II. rendű támlásszék 266 kor., III. rendű támlásszék 214 kor.

Bérlet 100 előadásra, azaz páros vagy páratlan: Nagy páholy 800 kor., kis páholy 600 kor., I. rendű támlásszék 160 kor., II. rendű támlásszék 133 kor., III. rendű támlásszék 107 kor.

A bérlet három részletben fizetendő, és pedig: Az első részlet a bérletjegy átvételekor, a második részlet deczember első napján, a harmadik részlet február első napján. A bérlet annak teljes lejártáig fel nem bontható. A régi bérlet helyei 1900. év szeptember hó 20-án déli 12 óráig fenttartatnak, azontul mások igényei fognak kielégítettetni.

A szinidény kezdődik 1901. év szeptember hó 29-én és tart 1901. évi április hó végéig. A bérlet az első előadással kezdődik. A bérlet iránt intézkedni lehet 1900. évi szeptember 15-től kezdve naponként d. e. 10-től 12-ig és d. u. 8-5-ig *Gonda* László pénztáros megbízottánál a színházi pénztárban. Szinlapbérlet egész idényre 3 korona. Szinlapra bérelni lehet *Gonda* László pénztárnosnál és *Kállay* Mihály szinlapki-hordónál szinlapnyugta mellett. Kérjük a t. közönséget, hogy a szinlapbérlet iránt folyó évi szeptember hó 26-ig rendelkezzék, mert a szinlap-példányok a szinlapbérlet arányához képest fognak nyomtatattani. A mélyen tisztelt közönség becses páttfogását kéri

Leszkay András,
szinigazgató.

A szintársulat munkarendje. *Leszkay* András összeállította rendezőivel az 1900/901-ben szinre kerülő darabok tervezetét s ebből az első hetekre való műsort precizizozta is.

Az operákból tervbe vannak véve és részint már betanulás alatt vannak a következők:

Álarczos bál, Alvajáró, Bánk-bán, Fekete domino, Granadai éji szállás, Windsori vig nők és az eddig adottakból egy-egy reprise.

Klasszikus drámák: *Eredetiek:* Bánk-bán, Brankovics György, Dózsa György, Marót bán, II. Rákóczy fogsága, Iskarioth, Könyves Kálmán, Vas ember.

Idegenek: Hamlet, Coriolán, Othello, Antonius és Cleopátra, Leár király, Richard király, Makranczos hölgy, Legyőzött Róma, Zalameai bíró, Stuart Mária, Orleansi szüz, Mózes, Nagy Galleotto, Az álom élet, Lecouvreur Adrienne.

Szinművek: *Eredetiek:* Aranyember, Aranylakodalom, Hadak utja, Proletárok, Czipra nyomoruság, Örök törvény, Stomfay család, Utolsó szerelem.

Idegenek: Jó falusiak, Odette, Ferreol, Fourchambault család, Uj czég, Haza, Delila, Erdő szépe, Clemanceau, Denise, Otthon, Becsület, Társadalom támaszai, Kisértetek, Nóra, Csőd, Kean, Gringoise.

Vigjátékok: *Eredetiek:* Emberevő, Kuruczok Párisban, Himfi dalai, Nézd meg az anyját, Protekció, Aesopus, Három testőr, Buborékok.

Idegenek: Attaché, Megboldogult, Fősvény, Kénytelen házasság, Nők iskolája, Don Caesar, Makranczos hölgy, Aranyasszony, Tékozló apa, Nagyzás hóbortja, Egy millió.

Népszinművek: Amit az erdő mcséi, Strike, Lelencz, Bukow, Felhő Klári, Piros bugyelláris, Sárga csikó, Viola, Veres haju, Veres sapka, Kintornás család.

Operettek: Blond, Báránkyák, Bata, Csepürágók, Görög rabszolga, Kis szőkevény, San Toy, Angot, Boccaccio, Gascognei, Gasparone, Fatinitra, Donna Juanita, Kis herczeg, Kertészleány, Párisi élet.

SPORT.

+ **Bucsuzás a kerékpároktól.** Abból az alkalomból, hogy a kerékpáradó korszaka kezdetét veszi, az *Aradi Kerékpár Club* tagjai vasárnap bucsu lakomát rendeznek a sofronyai „Vig bicziklistához” címzett csárdában. A klub a lakomára a következő gyászos hangu meghívót bocsátotta ki:

Igen tisztelt Sporttárs!

Az oly rég várva-várt kerékpáradó végre folyó hó 10-én életbe lépett a város területén. Tudjuk azt, hogy velünk együtt igen tisztelt Sporttárs is örül, hogy kiadásai szaporodtak és hogy végre van egy adó, amelyet szives örömet fizet s megszabadul azon örökké kinzó gondolattól, hogy a felesleges 10 koronáját hová tegye.

Ezen örömnöknek külsőleg is kifejezést adandó, elhatároztuk, hogy *f hó 16-án, vasárnap délután fél 3 órakor kirándulást rendez Sofronyára, a „Vig bicziklistához” címzett csárdába, s ott vig poharozás közben megemlékezünk azokról, kik nekünk ezt az örömet szereztek.*

Felkérjük ezért az igen tisztelt Sporttárs urat, sogy ezen örömnepélyünkön megjelenni sziveskedjék (akár kerékpáron, indulás a városligeti tótól, akár vonattal 3/4 órakor). Ételekről, italokról gondoskodva van (csak a fizetésről nincs.) Meg nem jelentés pénztársággal jár.

Aradon, 1900. szeptember hó 14-én. Sporttársi üdvözléssel: az „Aradi Kerékpár Club” nevében: *Feszler* Károly elnök, *Kormos* Sándor, titkár.

U. i. Az ünnepély után következő napokon kezdetét veszi a kerékpároknak leolmoztatása az adóhivataloknál, azaz az adónak meg nem fizetése.

Ellopták Széchenyi szobrát.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 14.

Változnak az idők, változnak az emberek és változnak velük a tolvajok is.

Régebbi időkben szenzációt keltett, ha egy postakocsi kirablásáról, hamis bankók gyártásáról, kassza furásról, vagy egyéb ezekhez hasonló tolvajlásról érkezett hír. Az ujságolvasó publikum üresnek tartotta a lapot, ha ilyen hírek nem voltak benne.

Ma már, amikor a politikában a néppárt hódít, a festészetben és szobrászatban a szecesszio uralkodik és a társadalomban új irányzatok terjednek, el sem képzelhető, hogy a tolvajok világában még a régi nyomok maradjanak meg.

Ebben is szükségszerűnek mutatkozik az átalakulás és ezt nem vehetjük rossz néven tolvaj uraiméktől. Haladni a korrál ez a jelszó és hogy ennek a tolvajok is megfeleltek, eléggé bizonyítja az alábbi eset, melyről fővárosi tudósítónk a következőket jelenti:

A budapesti Svábhegynek egyik legfőbb részén a Széchenyi-hegyen hat évvel ezelőtt a budai hegyvidéki turista-egyesület di-

szes emléket állított *Széchenyi* István grófnak, a legnagyobb magyarnak.

A hegyesucs oldalán félkör alakú fülkét vágtak és terméskövekkel rakták ki. Ennek a közepére állították Széchenyinek bronzból készült mellszobrát, melyet csavarral erősítették a talapzathoz.

A szobor környéke kedvelt kiránduló helye a fővárosi közönségnek.

Ma reggel a városi kertész körsétája közben meglepetten vette észre; hogy a mellszobor nincs a helyén. Rögtön értesítette a rendőrséget, mely megállapította, hogy a szobrot a talapzatról ismeretlen tettesek *lelőrték és ellopták.*

Mivel az életnagyságu bronz-szobor igen nehéz súlyu, a lopást alkalmasint több ember követhette el. A szobrot valószínűleg kocsin vitték tovább.

A vakmerő tolvajokat nyomozza a rendőrség, mely értesítette a lopásról az érczöntő műkelyeket, mert a tolvajok bizonyára értékesíteni akarják a szobornak bronz anyagát.

A kongresszus utolsó napja.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 14.

A magyarországi vendéglősök kongresszusának utolsó napja volt a mai, melynek programjával a város és nevezetességeinek megtekintését tüzték ki. A vendéglősök és kávéosok legnagyobb része ugyan már a tegnap esteli és ma reggeli vonatokkal elhagyta Aradot, de azért maradtak még itt elegenden érdeklődők, kik a nevezetesebb látványokat megtekintették.

Ma este aztán ezek is elszéledtek az ország minden része felé, és az Aradon töltött szép napoknak már csak az emléke marad meg.

A vendégek, kiket igaz magyar vendégszeretettel vettek körül mindenütt, a legjobb benyomással hagyták el városunkat és ebben nagy része van a rendezőség minden egyes tagjának, kik, fáradtságot nem ismerve, mindent elkövettek, hogy az idegenek jól érezzék magukat nálunk. Ezt a célt el is érték.

A mai utolsó nap eseményeiről a következőkben számolunk be:

Délelőtt nyolcz órakor gyülekeztek a vendégek a *Központi-szálloda* kávéházában, honnan a várba kocsiztak. Körüljárva a várat, *Uj-Aradra* hajtottak, a hol az ottani *sörgyárat* tekintették meg. Innen visszakocsiztak Aradra, a hol *Kremmer* József borkereskedő pinczejében vilás reggeli volt.

A vendégeket *Kremmer* József tulajdonos üdvözlötte rövid de meleg szavakban, örömeinek adva kifejezést, hogy pinczejét az ország vendéglősesinek bemutathatja. Az üdvözlő beszédre *Nagy* Lajos válaszolt, megköszönve a szívélyes fogadtatást.

Ezután megtekintették a pinczében felhalmozott nagy mennyiségű bort. A szeretetreméltó házigazda ezután villás reggelire hívta meg a vendégeket. Itt *F. Kiss* Lajos, a Vendéglősök lapjának szerkesztője mondott szép beszédet, kiemelve az Aradon tapasztalt szívélyes vendéglátást, melyben lépten-nyomon részük volt. Majd *Königsdorfer* Gusztáv és *Huzó* István mondtak tósztot a házigazdára.

A vendégsereg innen az aradi vendéglősök ujtér-utcza *szikviz gyárának* megtekintésére indult, hol a gépházat, szodagyártást és az ekspediálás menetét szemlélték meg. Ezzel a délelőtti program ki volt merítve.

Délután két órakor a *Fiume* kávéházban gyültek egybe a vendéglősök, hogy folytassák a nevezetességek megtekintését. Délután két

órákor megjelent a kávéházban *Domány József* bornagykereskedő és meghívta a vendégeket pinczéjébe. Az egész társaság felkerekedett és ellátogatott a házban lévő pinczehelyiségbe, ahol *Löwy Ignác* kávé szép szavakban fejezte ki köszönését a kongresszus nevében a barátságos vendéglátásért. Erre a társaság a pinczébe indult, ahol különösen a 12 apostol hordója tünt fel előttük. A tulajdonos ezután a pinczekezelést mutatta be és ezzel a látogatás véget ért.

Innen a *Weitzer-féle* waggongyárba kocsiztak a vendégek, ahol *Rámor Lajos* vezérigazgató és *Jób Gusztáv* irodafőnök fogadták őket. Itt is *Löwy Ignác* kávé fejezte ki a vendégek nevében köszönését, mire a gyárat tekintették meg. Bejárták a kovács műhelyeket, gépész-műhelyeket, ahol különösen a készülő mozdonyok nyerték meg a vendégek tetszését.

Utolsó nap maradt a programban a *Neuman* testvérek szeszgyárának a megtekintése. A vendégeket itt a cég hivatalnoki kara fogadta és kalauzolta végig a hatalmas ipartelepen.

Első sorban a szeszgyárat és annak berendezését nézték meg, azután a nagy pépházat, gőzmalom és élesztő házat tekintették meg. Majdnem egy órát töltöttek itt a vendéglősök és aztán ismét behajtottak a városba.

Délután a *Kass-féle* vendéglőben gyűltek egybe a bucsuestélyre, mely után a vendégek az esti vonatokkal elhagyták Aradot.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

* **A gyoroki hangverseny.** *Gyoron*on, mint említettük, szeptember 23-án a ref. egyház jávára táncvizsgálommal egybekötött hangversenyt rendeznek. A hangverseny műsora a következő: 1. „Három színű a nemzeti lobogó“ *Wusching K. P.*-től, előadja: *az aradi dalegytet.* 2. „A csipke rózsá“ *Sas Edétől*, előadja: *Mezei Péter.* 3. „Természetréj“ couplé, előadja: *Nyilassy Mátyás.* 4. „Ha majd asszony lesz“ tréfas monológ, előadja: *Harmath Józsa.* 5. „Fogoly admirális“ ballada *Low-től*, előadja: *Ódry Lehel.* 6. „Elválat a lánykától“ *Kirschner-től*, előadja: *az aradi dalegytet.* 7. „Kuplé“ előadja: *Nyilassy Mátyás.* 8. „Megyén a regiment után“ kuplé *Heltai Jenő-től*, előadja: *Felhő Rózsi.* 9. „Lengyel zsidó“ kuplé, előadja: *Mezey Péter.* 10. „Párisi ifjak“ *Genee R.-től*, előadja: *az aradi dalegytet.* Az énekrészeket zongorán kíséri: *Békésy Ferencz* színházi karnagy.

* **A nagyváradai színházi jelentés.** Nagyváradon október elején nyílik meg az új színház. *Somogyi Károly* színházigazgató a mai napon tette közzé jelentését, mely érdekes összehasonlításra ad alkalmat.

A főrendezői tisztet Váradon maga az igazgató tölti be. Ez az állás nálunk hiányzik, mert *Leszkay* nem szakember; ő az „Intézőség“, mely homályos fogalom alá rejtőzik bizonyára a főrendezés is. Szakrendező ott négy van, nálunk csak három. Óriási különbség mutatkozik a női tagok száma között, mert míg Váradon a társulatnak csak tizenhét (17) tagja van, a mi társulatunkban a névsor harminczegy (31) tagot tüntet fel. Ellenben gyengébben állunk a férfi tagok tekintetében; míg Váradon harminczkilenczen (39) vannak, nálunk megelégedtek harminczczal (30). A zenekar dolgában elegánsabb Várad, mert a zenekar a 37. gyalogezred zenekarából áll és ez nagy előny; — több a hangszer benne és ezáltal erőteljesebb. — Szeretős ott 4 segédrel dolgozik, míg nálunk csak hárommal. — Van ott azonfelül még egy *butortári felügyelő*, ami nálunk teljesen hiányzik — bizonyára ez az oka, hogy a mi butoraink hamarosan tönkre mennek, mert nincs ki vigyázzon rájuk. Van még külön *festője* is a váradai színháznak, amely állás nálunk szintén nincs szisztemizálva. — Több azonban nálunk a *diszitő*; mert nálunk 12 ember diszit, míg Váradon csak 9. A színházi szabók dolgában is vezetünk, mert míg ott két ember varr, nálunk négy szabóskodik.

Ami pedig a helyárat illeti, a következő táblázat tünteti ki a különbséget:

Hely megnevezése	Napi árak	
	Aradon	Nagyváradon
Nagyvárad	12 kor.	14 kor.
Kispáholy	9 ”	12 ”
I. r. támlásszék ...	2.40 ”	3 ”
II. r. támlásszék ...	2 ”	2.40 ”
III. rendű támlásszék	1.60 ”	2 ”

Ebből az összehasonlító táblázatból kitűnik, hogy dacára a mérsékelt árfelemeléseknek, a mi színházunk napi helyárai még sokkal olcsóbbak a nagyváradinál.

A bérlet között az a különbség, hogy míg nálunk az évi bérlet 200 előadásból áll, Nagyváradon csak 180 előadásból; tehát a bérlet nálunk 20 előadással többet kap. A bérösszeg közötti különbséget a következő táblázat mutatja:

Hely megnevezése	Napi árak	
	Aradon	Nagyváradon
Nagyvárad	1600 kor.	1512 kor.
Kispáholy	1200 ”	1296 ”
I. r. támlásszék ...	320 ”	324 ”
II. r. támlásszék ...	266 ”	258 ”
III. r. támlásszék ...	214 ”	216 ”

A bérleti összeg tehát alig mutat fel különbséget, de ha figyelembe vesszük, hogy az egyenlő árak mellett mi aradiak 20 előadással többet kapunk, akkor kitűnik, hogy ebben a tekintetben is olcsóbb a mi bérletünk, mint a nagyváradai.

A műsorral a váradai színházigazgató csak általánosságban beszél, egyes darabokat fel nem sorol, csak igéri, hogy iparkodni fog a közönség jogos igényeit kielégíteni. A mi jelentésünk ellenben felemlíti az egyes darabokat, de viszont nem ígér semmit az igények kielégítésére nézve. Ezt azonban magától értetődőnek tekinthetjük, és így a kimutatott összehasonlító táblázatból levonhatjuk azt a végeredményt, hogy nálunk mégis minden több, jobb és olcsóbb.

Botrányos választás az egyetemen

(A nemzeti párt „győzelmé”)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 14.

Hetek óta tart a budapesti egyetemen a pártok között a harc, mely mindinkább *felekezeti*, mint elvi jellegűt vett fel. Az izgatások erősen folytak s naponként megismétlődtek az összecsapások úgy a pártok tömegei, mint az egyesek között. Ma, a választás napján a forrpontra emelkedett az izgatottság mindkét részről. A szenvedélyes, forrongó hangulatnak, mintegy jelképezője volt az a mindkét fél megsebesülésével végződő kard-párbaj, mely ma délben ment végbe *Köpesdy* és *Weisz Rudolf* között.

A ma megejtett választásokkal, a nemzeti párti ifjuság minősíthetetlen visszaélései folytán az ő győzelmükkel végződött, a harcok nem értek véget, amennyiben előreláthatólag meg fogja semmisíteni az egyetemi tanács a kiderőszakolt eredményt s új választások lesznek.

A mai küzdeletről részletes tudósításunk a következő:

Az egyetemi ifjuság párttanyáin, már dél előtt rendkívül lázas élet uralkodott. Az utolsó előkészületeket tették az esti választásra. A délelőtt folyamán még három párt küzdött a köri elnökségért. A nemzeti pártnak *apsai Mihályi Péter* az elnökjelöltje. A független egyetemi ifjak pártja *Horváth Zoltán* léptette föl, a liberálisok jelöltje pedig udvardi *Szundy Károly*.

Délután öt órákor tartotta az Egyetemi Kör közgyűlését a központi egyetem kupola-termében, a harmadik emeleten, hol mintegy hatszáz egyetemi hallgató jelent meg.

A gyűlést *Köpesdy* elnök nyitotta meg, ki a kitűzött első pontnak, a múlt évi ténykedésről szerkesztet jelentésnek felolvasását tüzte ki. Alig kezdődött meg az évi jelentés felolvasása, a teremben óriási lármát keletkezett. Ab-

czugolás, fütyülés, dobolás vegyült siketítő kaoszba. Mikor a zajongás sehogy sem akart megszűnni, az elnök elhagyta az emelvényét. Erre azután a gyűlés csakhamar feloszlott.

A nemzetipártiak a Központi-kávéház épületébe, a liberálisok és függetlenek pedig együttesen a szerb utcai helyiségbe vonultak. Az utóbbi két párt közös tanácskozás után elhatározta, hogy egygyé olvad s *Szundy Károly*, a liberálisok jelöltjének megválasztása mellett küzd.

A fuzió által a liberális ifjak választási listájának győzelmé biztosnak látszott. A jogi és orvosi fakultásokon határozottan tulsúlyban voltak a liberálisok.

A szavazás este 7 órákor vette kezdetét. A liberális párt a bizalmi férfiakul kiküldi: *Osváth-Roth Kálmánt* (orvos), *Elek Hugó* (filozófus), *Bátu Istvánt* (jogász), *Elalich Jánost* (teknikus). A szavazás tartamára a választási elnök, ki délelőtt a IV. kerületi kapitányságon járt, rendőri kirendeltséget kért. Ennek *Splényi Odön* báró rendőrtanácsos eleget is tett.

A szavazás nem úgy folyt le, mint az előző években, amennyiben a különböző fakultások más-más helyeken adták le szavazatukat. Erről az intézkedésről a liberálisok előzőleg mit sem tudtak. Így azután megtörtént az orvosoknál, hogy csupán 32 liberális párti szavazhatótt le, mikor a szavazást már lezárták. Ekkor még 50 szavazó jelentkezett, de ezeket nem fogadták el. Hasonlóképpen történt ez a műegyetemen is, meg a bölcsészeti fakultáson. Így természetesen e három helyen a nemzeti párt „győzött.”

A joghallgatóknál az új rend dacára, sokkal több volt a liberális hallgató, mint a nemzeti párti. Ezt az utóbbiak tudták s mindenképpen meg akarták akadályozni a szavazást. Óriási zajt csaptak, dulakodtak s csakhamar valóságos ostromállapot keletkezett a teremben. A dulakodás kihatott a folyosóra is, hol több helyen verekezés tamadt, melynek következtében tizenkét ifjut véresen vittek ki az egyetem épületéből.

Az iszonyu zajongásra a rektor lépett közbe. Megjelent a szavazó teremben s csendre intette az ifjakat, majd pedig értekezletre kérte a pártok vezetőit. A liberálisok a szavazás elhalasztását kívánták, *Zsembery István*, a nemzeti párt vezér embere azt ajánlotta, hogy a különböző pártok különböző helyeken szavazzanak. Ebbe a liberálisok bele is egyeztek.

Botrányos dolog következett ezután. Amint a liberálisok a teremből kivonultak, a nemzeti pártiak bezárták az ajtókat s benn egyhangulag megválasztották a maguk jelöltjeit. Amint a folyosóra rekesztett liberálisok észrevették a dolgot, vissza akartak térni a terembe, de az ajtók ellentállottak. A nemzeti párt ilyen formán a jogi fakultáson is „győzött.”

A liberális párt a választás ellen óvást emelt, minek az egyetemi tanács bizonyára helyt fog adni a történetek után.

Pórujárt aszfaltbetyár.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 14.

Az aszfaltbetyárságnak, mely sokszor nem kiméli a női becsületet, s kész belegázolni a családi élet szentségébe, csufos kudarcza volt ma. Az illető vadász *Sváb Rezső* fővárosi palatábla gyáros, ki nagy vakmerőséggel akart egy pikáns kalandba kezdeni, mely azonban reá nézve szomorú eseményüvé változott, a mennyiben nagy közönség előtt, kávéházban megverték. A dolog eme befejezése csupán reá nézve volt szomorú, mert akik látták, jól mulattak rajta.

A botrányos eset részletei különben a következők:

Sváb Rezső ma délután meglátott egy szép, fiatal asszonykát az utcán. Más ember, ha ilyen helyzetbe jut, utána néz a szép asszonynak, vagy, ha már ama bizonyos vadászok közé tartozik, ismeretségét keresi, Sváb azonban sokkal radikálisabb módot választott. Magához intett egy hordárt s az asszonynak egy névjegyet küldött, melyen néhány sor írásban találkat kért tőle.

A hordár az asszony után futott s átadta neki a névjegyet. A meglepett nő azt sem tudta, mit tegyen, mikor éppen a legjobb pillanatban megjelent a férje, D. I. miniszteri fogalmazó, ki egy közel levő trafikos boltból jött ki, hol szivart vásárolt.

A férj azonnal tisztába volt a helyzettel s szigorú vallatóra fogta a hordárt, hogy a névjegy küldője hol van. A hordár bevallotta, hogy a közelben levő kávéházban ül és várja a választ.

A gyáros ur bizonyára nem remélte, hogy milyen válaszi fog kapni a találkat kérő soraira. D. I. benyitott a kávéházba és Svábot, ki ssakugyan ott ült, felpofozta. Ezzel távozni akart, de a gyáros utána ugrott, hogy megüsse. A fogalmazó erre megfordult és Svábot botjával alaposan elverte.

A kávéházban, hol a pofont megelőző szóváltásból megtudták a történeteket, nagy csődület támadt a nem mindennapi jelenet körül. A közönség általánosan elítélte a gyárost és megéljenezte a megbántott asszony férjét.

HIREK.

Élő nemesség.

Fizessenek elő kérem az „Élő nemesség” cz. havonként kétszer megjelenő szaklapra.

Dr. Szombathy Ignác jogdoktor, nyug. kir. tanár, volt megyei levéltárnok szerkeszti, kinek predikátumai: *szombati és beczkói.*

Az előfizetési felhívásból szívesen szolgálunk egy pár részlettel.

Az 1848. előtti időkben a megyei nemesek könnyen érintkezettek egymással a közgyűlések, tisztújítások és követválasztások alkalmával, más időben megtudakolhatták nemes társaik lakhelyét, nevét, címét a megyei iktató, kiadó- és levéltári hivatalokban. Most ez mind nehézségekkel jár. A megyei levéltárakban megvannak ugyan az 1847-ig terjedő nemesi jegyzékek és közgyűlési jegyzőkönyvek; de ki tudja megmondani, hol találhatók fel az akkor élt nemesek most élő gyermekei, unokái, dédunokái.

Ezért szaklapunk három főrovatból fog állani.

Az első rovat a nemességet érdeklő történelmi és jogi cikkeket foglalja magában.

A második rovat élő nemesek összeírását fogja közölni az illető nemesi családok vagy mások által beküldendő tudósítások alapján, mely czélból ezennel felkérjük az illető nemes családfejeket, hogy saját családjukról röviden fogalmazott tudósítást küldjenek az „Élő Nemesség” szerkesztőségének, mely tudósítások a tudósítók aláírásával ellátva legyenek.

Ezen kimutatások alapján az évről-évre el-tett szaklapból a késő unokák is megtudhatják leszármazásuk fonalát, és az anyakönyvi kivonatokkal felszerelve nemesi bizonyítványt kérhetnek a m. kir. belügyminiszteriumtól.

Mint hogy a mostani megyék már nem vezetnek nemesi összeírásokat, így kell segítenünk e hiányon.

Nemes és vitézlő családfejek gondoljanak a késő unokákra s fizessenek elő. *Saját maguk* irhatják be neveiket a díszes sorba. S majd ha a vármegyék ismét vezetni fognak nemesi összeírásokat, áldani fogják neveiket a késő unokák.

Családfejek és családtalan fejek értsétek meg az idők jeleit s siessetek újra nemessékké lenni! . . . Előre! . . . Fizessetek elő! . . .

— **A vendéglősök adománya a Kossuth szoborra.** A magyarországi vendéglősök kongresszusa alkalmával itt egybegyűlt idegenek, tegnap este a *Jópásztorhoz* címzett vendéglőbe is ellátogattak a Kossuth-asztaltársaság meghívására. A vendégek között ott voltak Gündel János, a kongresszus elnöke, Glück Frigyes, Bokross Károly, Stern Hermann és többen. Az összejövetelen Barabás Béla dr. szép tószóban magyarázta meg a jelenvoltaknak az asztaltársaság czélját, mire Stern Hermann vendéglős hazafias beszédben figyelmeztette karsársait az Aradon létesítendő Kossuth-szoborra és némi anyagi hozzájárulásra szólította föl őket. A felszólításnak meg is volt a kívánt eredménye, mert hazafias vendéglőseink rövid negyed óra alatt háromszázhat koronát gyűjtöttek össze a Kossuth-szobor alapja javára.

— **A holgár fejedelem a helyzetről.** Ferdinánd bolgár fejedelem, ki két nap óta József főhercegnél van látogatóban, ma Klótila főhercegnővel Budapestre érkezett. A fejedelem több politikussal érintkezett s a bolgár-román politikai helyzetről érdekes nyilatkozatot tett. Kijelentette, hogy soha sem fogja az égő üszköt kezében tartani s nem türi, hogy apró ellentétekből komoly dolgok származzanak.

— **A mondorlakai a román püspöknél.** Bozsgán Zsigmond mondorlakai volt plébános elhalálása folytán üresedésbe jött plébánosi állás betöltése végett, ma délelőtt a mondorlakai egyházi képviselőség megjelent Goldis József püspöknél, hogy az elhunyt fiát Bozsgán János helyettes plébánost jelölje az üresedésbe jött állásra.

— **Letépett magyar zászló.** Épületes dolgot jelentenek egy kolozsvári napilapnak arról a békeséges életről, ami Balázsfalván magyarok és románok közt fennáll. Hatodik éve immár — írja az illető ujság tudósítója — hogy Balázsfalván mint hivatalnok működöm, s ez idő alatt nem egyszer voltam tanuja azoknak a felháborító bántalmazásoknak, melyekkel az idevaló románok a magyar lakosokat illetik. Tudnék nagyon sok példát felhozni, de most csak kettőt említek, mint való tényeket. Nemrégiben történt, hogy egy hazafias ünnepély alkalmával, a románok letépték a községházáról a magyar zászlót, — mely azóta el is vészett — és ezzel a büszke, gunyos kiáltással rohantak el;

— **Ti magyarok, menjetek vissza Ázsiába,** hiszen onnan jöttetek! Mit kerestek itt nálunk!?”

A másik eset e hó 9-én történt. A kolozsvári Balog Jancsi zenekara játszott az *Univers* szállodában. Éjfél után a sok román nóta után egy magyarra is rázendített, melyet egy ott levő joghallgató, Chirilla Gyula kifütyült. A falu főbirája oda lépett hozzá és csitítani iparkodott; de ekkor a Chirilla társaságában levő Csató Aurél, a szegedi Csillag-börtön nem régen hirtelt lakója, odaugrott a cigányhoz s a hegedűt kiragadva kezéből, e szavakkal kergette ki a cigányokat a vendéglőből:

— „Itt nem fogtok magyar nótát játszani!”

Chirilla pedig ezt kiáltotta oda megvetőleg az őt rendre utasító főbirónak:

— „Hallgas, te vén csacsi!”

Es a főbíró ezt a sértést szó nélkül zsebre rakta, a helyett, hogy erélyesen fellépve, a garázdálkodókat kiutasította volna. Viselkedésén nemcsak a magyarok, hanem sokan a románok közül is megbotránykoztak és a termet ott hagyták.

— **Aradi katonák harcza a paraszttal.** Nagyváradról írják nekünk a következő hadgyakorlati kalandot, melyet minden kommentárt mellőzve, tudósítónk értesítése alapján közlünk. Az ideai nagy hadgyakorlatok alatt az aradi 33. gyalogezred több altisztje és közembere valóságos kis csatát vívott meg több paraszttal. Az összejövetel a biharmegyei Tárkány községben történt. Boldizsár őrmestert több emberrel kiküldték, hogy szekerekről gondoskodják. De a tárkányi parasztok nem akarták ökrös szekereiket a katonáknak átengedni. A katonák és parasztok közt e miatt heves szóváltás fejlődött ki. A parasztok erélyesen felegettek vissza, a mire Boldizsár az egyik idősebb jómódu parasztot arczul ütötte. A paraszt fejszevel az őrmesternek rohant, a többiek pedig a közkatonákat támadták meg. Az őrmester kardot rántott és vagdalkozni kezdett s az egyik parasztot a fején sebesítette meg súlyosan, a másiknak az orrát hasította meg. A többiek szuronyaikat kezdték használni. A katonák erre mikor már nagyon komoly volt a helyzet, egy szakasz segítséget kértek s ezek akadályozták meg a további vérontást s lecsendesítették a felizgatott parasztokat. Hasonló eset történt Orczfalván. Egy század huszárt kellett volna elszállásolni, de az emberek bezárták a kaput s azt mondták, hogy nem adnak szállást se embernek, se lónak. Fenyegetés, szép szó nem használt. Végül az osztályparancsnok a belügyminiszterhez fordult táviratilag és azt kérte, hogy a makranczos paraszttal szemben karbatalmat vehessen igénybe.

— **A waggongyári tüzoltók.** A tegnapi tüzeset alkalmából szóvá tettük, hogy a waggongyári tüzoltóság nem jelent meg a tűz színhelyén. Erre vonatkozólag ma a következő sorokat vettük:

Tekintetes Szerkesztőség!

Szíves tájékozás végett, nem mulaszthatjuk el arra nézve felvilágosítást adni, hogy a waggongyári tüzoltóság, mely, mint az b. lapjukban igen helyesen van megjegyezve, „sohá sem tagadta meg a segítséget”, most miért nem vonult ki a tűz színhelyére.

Tüzoltóságunk az aradi waggongyár kebelében teljesen önálló testületet képez, bár a gyár-igazgatóság hathatós támogatásával, de egészen önerejére van utalva és tagjai a gyár alkalmazottaiból állanak. Eltekintve azon tagadhatatlan tényről, melyet becses lapjuk is felemlit, „hogy magántársulat tüzoltóságát senki igénybe nem veheti”, mert mi eddig mindig kimutattuk, hogy készek vagyunk legjobb tehetségünk szerint segédkezet nyújtani, a multból oly tanulságot meritettünk, ami azon elv követését szabja elénk, hogy telepünkön kívül eső tüzeseteknél mint testület részt ne vegyünk.

Mint fentebb említettük, a legénység a gyár munkásaiból állván, tüzesetekhez való kivonulásnál a legénység a gyárban legalább egy fél napi keresetét veszítené; de mert a munkás, áldozatkészségeért nem rövidülhet meg keresetében, a gyárban nem töltött időért is fizetést kell, hogy kapjon: ki fizeti ezt meg? A waggongyári tüzoltó-testület nem is

rendelkezhetik a munkaidő alatt embereivel, mert hiszen ezek első sorban munkások és kenyérüket nem a tűzoltással keresik, másrészt pedig a gyárvezetőség munkaprogramja is szenvedhet az ilyen kivonulátnál. Tudvalevő dolog továbbá, hogy az oltásnál a tűzoltók ruhái és a tűzoltó szerek is tönkre mennek részben, vagy megrongálódnak; ki ad ezért kárpótlást?

Ki kell jelentenünk, hogy ezen kérdések semmi esetre sem akadémiákon vannak felsorolva, hanem azon esetek tanulságaiak összegezése, melyekben mi tüzeseteknél 35—40 emberrel a városi 8—9 emberből álló tűzoltóságnak segítségére kivonultunk és nem hogy értékbeli kárpótlást sem kaptunk, de tűzoltóságunk még a — szerényen mondva — talán kiérdemelt köszönetet, vagy talán a lapokban való felemlítést sem nyert, ami áldozatkész tűzoltóinknak egyéb híján szintén jól esett volna.

Hogy támogatást sehonnan sem kapunk, sem Arad város közönségétől, sem a városi tűzoltóságtól, azt talán felesleges említeni is.

Kérjük a tekintetes Szerkesztőséget, hogy jelen sorainkat nyilvánosságra hozni sziveskedjék, nehogy téves híresztelések tesztületünk erkölcsi értékét hamis világitásba hozzák, miért is előre köszönetet mondunk.

Fogadja a tekintetes Szerkesztőség kiváló tiszteletünk kifejezését, melylyel ma radunk

Aradon, 1900. szeptember hó 14-én.

A waggongyári tűzoltókar:

Fritz Ferencz,
Vild Géza.

— **Krivány János** neve az utóbbi időben két dolog miatt került forgalomba. Először az ügyész vádirata ellen adott be kifogásokat, utóbb pedig a vádtanácsnak a vizsgálati fogság meghosszabbítását elrendelő határozata ellen élt felfolyamodással, mely a kir. táblához került. Az aradi törvényszék vádtanácsa a legközelebb tárgyalja a vádirat elleni kifogásokat, melyeket — minden valószínűség szerint — el fog utasítani. Ekkorára a kir. táblától is megérkezik a határozat, ami ugyancsak nem lehet kedvező Kriványra s a meghosszabbítást helyben hagyja. A vádtanács, melynek elnöke Ribiczey Ferencz, tagjai: Nagy József dr. előadó és Schartner Sándor dr. szavazó bíró, említett ülésén, mely október 1-én lesz, ezeket már nem hosszabbítja meg egy óra a vizsgálati fogságot, hanem azt a főtárgyalásig fentartja. Ez ellen nincs helye felfolyamodásnak. A főtárgyalást előreláthatlag még októberben megtartják.

— **A tegnapi tűz ügyében**, mely a Bing-ház tetejét elpusztította, folyik a vizsgálat. A tűz eredetére nézve még nem deríthetett ki semmit a rendőrség. A helyszíni szemlét holnap délelőtt fél 9 órakor tartják meg. A kár körülbelül 15,000 forint.

— **A vendéglősök és a sajtó.** Arra a táviratra, melyet a vendéglősök kongresszusa tegnap Rákosi Jenőhöz, mint az „Otthon“ írók és hírlapírók körének elnökéhez intézett, ma a következő távirati válasz érkezett:

Gundel János urnak, a magyar vendéglősök kongresszus Elnökének, Arad. Szíves üdvözlötüket újságíró karársaim nevében is baráti szívvél viszonzom. A magyar vendéglősök tiszteletreméltó törekvéseit támogatni kedves lehet minden hazafinak. Örvendek, hogy a sajtó közreműködését ez ügyben a kongresszus méltányolja. Hazafias üdvözlettel Rákosi Jenő.

A magyar vendéglősök országos szövetsége Vészi Józsefnek, a Budapesti Újságírók Egyesülete elnökének is küldött üdvözlő táviratot, melynek szövege ez:

Hálattal szívvél küldi a magyar vendéglősök országos szövetsége őszinte köszönetét az újságírói kar minden egyes tagjának azon meleg érdeklődésért, melyet ügyünknek szenteltek. Kérjük, hogy a jövőben is kegyeskedjenek igaz ügyeinket bölcs belátásuk szerint támogatni.

— **A tátrafüredi dráma.** Flesch Zsigmondnak, a tátrafüredi dráma szerencsétlen áldozatának egy Nyitrán lakó fivére ma levelet intézett a fővárosi lapokhoz, melyben valótlan híreszteléseknek jelenti ki azt, hogy az ő házában hipnotikus szeánszokat rendeztek. Füzesséryt egyébként teljesen ártatlannak tartja, aki inkább áldozat, mint bűnös.

— **Az egyetemi beiratások meghosszabbítása.** A budapesti tudomány egyetemén ma járt volna le a rendes beiratások határideje. De a hallgatóság a mai utolsó napon oly nagy számmal jelentkezett, hogy a karok dékáni hivatala nem győzte elvégezni a beiratást. Dr. Rapaics Rajmond rektor erre való tekintetből a beiratások határidejét egy nappal meghosszabbította. Az egyetemen tehát még holnap, szombaton is be lehet iratkozni.

— **Vágó Amália kulcsai.** Vágó Amália betörőnőt hétfőn szállítják vissza a szegedi csilag-börtönből az aradi ügyészséghez. A betörő nő ügyében egy csomó kulchoz fűződik a legújabb részlet. A Széchenyi-utca egyik házában pinczéjében tizenkilenc kulcsot találtak, melyeket Vágó Amália dobott be oda a pinceablakon. A kulcsok egy részét Mayer Miklós aradi szüctől lopta el, kinél ezekkel betörést kísérelt meg az ő álkulcsos módja szerint.

— **A honvédség köréből.** Decker János, debreczeni 3. honvéd gyalogezredbeli alezredesnek, a megejtett felülvizsgálat eredménye alapján, mint rokkantnak, mindennemű népfelkelési szolgálatra is alkalmatlannak, nyugdíjállományba helyezését ő Felső elrendelte. Hoffmann Hugó ezredest, a trencsényi 15. honvéd gyalogezred parancsnokát, ezredénél létszám felett való vezetés mellett, a honvéd törzstiszti tanfolyam parancsnokává nevezte ki a király. — A hivatalos lap mai száma közli, hogy ő Felső Nauschl Ferencz őrnagynak a trencsényi 15. honvéd gyalogezredtől a pozsonyi 13. honvéd gyalogezredhez, Papp Tivadar őrnagynak a gyulai 2. honvéd gyalogezredtől a debreczeni 3. honvéd gyalogezredhez való áthelyezését legkegyelmesebben elrendelte.

— **Kegyelmet a testvérgyilkosoknak!** A királyi kuria első büntető tanácsa, amely tudvalevőleg a semmiségi panaszoknak helyt nem adott és a szatmári esküdtbíróóság halálos ítéletét jogerőssé téve, ma délelőtt 10 órakor ült össze, hogy a Papp Elemér gyilkosai ügyével utoljára foglalkozzék. — Tíz óra után egy pár percczel gyülekeztek a most már mint „kegyelmi tanács“ működő bíróság tagjai, hogy „nem nyilvános“ ülésben előbb Hammersberg Jenő koronaügyész véleményét meghallgassák, aki — mint hire jár — az ítélet helybenhagyását kérte. Majd zárt ülés következett, a melyről a törvény tiltja a nagy nyilvánosságot — a történetekről értesíteni és amely zárt ülésben határozott a tanács a kegyelmi kérvény sorsa felett. A kegyelmi tanács véleményét felterjeszti az igazságügyminiszter elé, a szatmári törvényszék a kegyelmi kérvényt pártoló véleményével együtt. Az igazságügyminiszternek joga van azután a törvényszék és a kegyelmi tanács véleményétől teljesen függetlenül a maga nézetét nyilvánítani és a kegyelmi kérvényt a trón elé a saját javaslatával feljuttatni.

— **Egy katonai attasé tragédiája.** Párisban történt a múlt szombaton, hogy Hadjianna Koglu Atanáz, a londoni török nagykövetség attaséja szerencsétlen szerelem folytán agyonlőtte magát, előbb pedig rálőtt szerelme tárgyára is. A fiatal ember unokaöccse volt Antopoule Kosztaki basa londoni török nagykövetnek és nyolcz hónapra Párisba ment, hogy a francia nyelvben tökéletesítse magát. A R.e

Commerti-n vett szállást, Heiner manné asszony elsőrangú penziójában. Itt megismerkedett a háziasszony leányával, Heiner mann Jeanne asszonnyal, a ki harminczöt éves szép, elegáns özvegy és egy kilencz éves leány anyja. A fiatal asszony szívesen vette a török ifju udvarlását és írásbeli gyakorlatait is korrigálta. Mikor Atanáz tavasszal Londonba visszatért, megkérte Jeanne kezét, de az asszony nem titkolta a nála tizenegy évvel ifjabb kérője előtt, hogy már másé a szíve, egy Ridelburg nevű naturalizált amerikai németé, a ki szintén anyja penziójában lakott. Az attasé azonban Jeannet Londonból is elárassította szerelmes leveleivel és minthogy választ nem kapott, végül azzal fenyegette az özvegyet, hogy Párisba utazik és versenytársával egyetemben agyonlövi. Jeanne a lányával Fontainebleauban menekült. Az attasé csakugyan megjelent Párisban; minthogy ott nem találta Jeannet, magán-detektívvel kinyomoztatta tartózkodási helyét s utána ment. Fontainebleauban Jeannet a sétatéren egyedül lelta a szerelmes török és hevesen arra kérte, hogy hagyja el Eidelburgot és legyen az övé.

— Megörült? — kérdezte Jeanne.

— Tehát mindennek vége?

— Vége!

A török előrántotta revolverét és rálőtt a menekülő asszonyra, a ki, bár csak surolta a golyó, összerogyott. Atanáz abban a hiszemben, hogy agyonlőtte Jeannet, magára fordította a fegyvert, s aztán föbe lötte magát. Haláluk vittek a kórházba, ahol csakhamar meg is halt.

— **Fürdő-történet.** Egy német világfinak ostendei fürdőzése furcsa kalanddal végződött. Az illető ur elment Ostendebe szórakozni, s ugyancsak szerencséje volt, mert már az első este megismerkedett a hoteljében két szépséggel, akik szívesen csatlakoztak hozzá, hogy fürdőzését kellemessé tegyék. Csakhamar egészen kedves lett a barátság közöttük s emberünk elérkezettnek látta az időt arra, hogy barátnőivel egy kis hecczet csináljon. Mialatt ők a tenger hullámaiban bizonyára róla csevegték, besurrant a kabinjukba és a mi kedves toalettcikket ott talált, fűzött, harisnyát, s más efféléket, hamarosan összekapkodott, s ruhája alá rejtve a kabinból kiosont. Hát amint kiért, azon nyomban lefogta egy szemfüles rendőr és vitte kérés nélkül, akár hogy akarta is magát a finom ur igazolni. Brüggebe szállították, ahol ugyan hatszáz frank kauczió mellett szabadon bocsátották, de meg kellett ígérnie, hogy mindaddig nem távozik Brüggeből, amíg az ítéletét meg nem tudja.

— **Ügyvédnök egyesülete.** Newyorkban a múlt esztendőben az ügyvédnök egyesületet alakítottak. Az egyesületnek az volt a célja, hogy az ügyvédnök érdekeit képviselje és társadalmi érintkezéseiket előmozdítsa és ebben a tekintetben egy esztendő fenállása előtt hasznosnak mutatkozott. s már husz tagja van. Közülök tizen mint önálló ügyvédek működnek Newyorkban, vagy ügyvédi irodákban kaptak alkalmazást, a másik tiz New-Yerseyben és Connecticutban működik. Az egyesület elnöke miss Rosalie Loew, az alelnök miss Philip Carpanter, jegyző miss Gail Langhlin, pénztárosnő miss Edith J. Griswald. Nyáron az egyesület szünetet tart, de szeptemberben újra a legnagyobb buzgósággal kezdi meg működését és télen nagy nyilvános közgyűlést is fog tartani. A múlt esztendőben csak havi gyűlések voltak, amelyen csupán tagok vehettek részt.

— **A megszökött váczi fegyenczek rablótanyája.** Egy pár nap előtt megírtuk, hogy a váczi fegyházból hat rab megszökött és a Vácához szomszédos falvakat rablásaikkal, betöréseikkel állandó rettegésben tartják. Egy pár nap előtt gyilkosságot is követtek el. Innentől a kállói, aszói és váczi erdőket a csendőr-őrjáratok keresztül-kasul szelik, de a gonosztevőket mindeddig nem tudták kézrekeríteni. Billinger Ida miniszteriumi szolgálója a napokban Szirák falura utazott, Paula és Sarolta nővéreivel, amikor nekik is keresztül vezetett az útjuk a kállói rengetegen. Az erdő elején találkoztak az őrjárárs csendőrökkel, akikkel azután együtt haladtak Szirák falu

felé. Az erdő egy tisztásán a csendőrok egy teljes végváznat találtak, rövid távolság után megint egy vég posztót vettek észre. A csendőrok most már nem ejtették el a nyomot, de abban az irányban, ahol a vászon és posztó feküdt behatoltak a sűrűségbe s rá is bukkantak a rablók tanyájára. Egy terjedelmes leterített vászondarabon óriási halmazban feküdtek az értékesebbnél-értékesebb ruhaszövetek, vásznak, függönyök, melyeket valószínűleg a most lefolyt aszódí és váczi vásárokon lopkodtak össze. A csendőrok hosszú ideig nem távoztak a helyről, de a rablók nem jöttek ide vissza. A csendőrok a holmit bevitték a sziráki község-házára.

— **Univerzális szerum.** A párisi *Journal de Médecine* jelenti, hogy egy antwerpeni orvos, *Frayse* egy új univerzális szérumot (?) fedezett fel, mely minden betegséget gyógyít. A szerum növénynedvből készült, évekig eltartható és nagyon olcsó. *Frayse* dr. tanulmányainak végeztével a Pasteur-féle intézetben fog előadást tartani. Addig is a szenvedő emberiségnek tünie kell!

— **Magyar név.** *Vizer Ottó* aradi tanító vezetőkénevet belügyminiszteri engedéllyel „Czobor“-ra változtatta.

— **Egy villámcsapás következménye.** Worms-Pffligheimban különös baleset érte Mundorf földes gazdát. Kaszált a vetését, de hirtelen vihar tört ki s a kaszát egyik szolgájának akarta átadni. Abban a pillanatban villámolt egyet s ő összeroskadott. De hamarosan magához tért s szolgája támogatásával haza mehetett. — Nehány napig ágyban feküdt, aztán fölkelet s most az a baja, hogy elvesztette emlékezetét. — A legsajátosabb villámcsapás érte. — A villám a fején érte, de nem tett kárt benne, csak ökölnyi lyukat szakított a szalmakalapján, aztán a nyakán futott végig s közben gallérja beiső feléről szakított ki egy részt s könnyű égett sebet hagyott hátra. Akkor átugrott a kasszára. A szegény gazda, aki különben a községi képviselőtestület tagja, azt állította, hogy a villámcsapás mindössze olyan hatással volt reá, mint ha csak pofon csapták volna.

— **104 évig élt.** Tegnap este halt meg Temesvárott a *Slovák* Mária napszámosnő 104 éves korában. A ritka kort elért öreg asszony mindezt ideig teljesen egészséges és meglehetősen erőteljes volt. A múlt héten meghült és azóta fel sem kelt többé. Egy 79 éves fia és egy 73 éves leánya siratja.

— **Rejtélyes gyilkosság.** Abád-Szalók község lakosságát néhány nap óta nagy izgalomban tartja egy rejtélyes bűneset, melyről nekünk a következőket írják: A múlt hónap 27-én történt, hogy K. S. abádszalóki lakos *Rozi* nevű 18 és fél éves leánya több leánypajtásával együtt a Tisza töltsésén játszadozott, mely a falu alatt húzódik el, mikor egy zöldkabátos, sárgaczipős idegen lépett a gyermekek közé. A kis leányt néven szólította, félrehívta és azután együtt mentek tovább a töltsésen. A leány erről az utról többet nem tért vissza. Az apa bejelentette az esetet a rendőrségnél, mely nyomozni kezdett és néhány nap mulva a parti fűzesben meg is találta a leány — holttestének részeit. A szerencsétlen teremtés gyilkosságnak esett áldozatul és holttestét a kóbor kutyák fellakmározták, úgy, hogy csak a fejét és néhány csontdarabját találták meg. A bűntényt néhány izgató a falubeli zsidóság ellen akarja kihasználni és rituális gyilkosságot emleget, a hatóság azonban erélyesen folytatja a vizsgálatot és remélhető, hogy talán mihamarabb kiderül a való tényállás, a mit az eddigi adatokból kéjgyilkosságnak lehet sejteni.

— **Az osztályorsjáték** mai húzásán *negyvenezer* koronát nyert 27530, *tizezer* koronát 70420, *ötezer* koronát 53510. 46576.

— **Életunott gyógyszerész.** *Baranyai Elek* privigyei születésű 37 éves gyógyszerész Budapest a Sándor-utcz: 22. sz. a. levő házában,

mind a két kezén elvágta az ereket. Tettét még idejében észrevették s megmentették az elvérzéstől. Most a Rókus-kórházban fekszik. Tettét mostoha anyagi viszonyai miatt követte el.

— **A babonás özvegy és a jósno.** Párisban egy *Gabrielle Jannerdey* nevű harmincznyolcz esztendősz özvegy asszony él, aki nagyon babonás. Mindig szerette volna megtudni, hogy mit rejt számára a jövő. Az utóbbi időben egy fiatal ember közlekedett hozzá, s ez még nyugtalanabbá tette az amugy is exaltált asszonyt. Kétségei támadtak, vajjon az a fiatal ember őt akarja-e birni, avagy pénzére, vagyonára áhitozik. Hivatott egy jósnot, és szép pénzt ígért neki, ha ha megmondja, mily sors vár reá a jövőben. Be is állított az asszony lakásába a jósno a leánya kíséretében és nagy titokzatosságok közepette a felvetett kártyákból azt jósolta neki, hogy őrizkedjék a férfiaktól és semmi esetre ne gondoljon egy második házásra, ha nagy kort akar elérni és boldog akar lenni. Ez a jó tanács az asszonynak száz frankjába került, az ajtónál azonban visszafordult a jósno és így szólt:

— Ha nem csalódom, még azt is mondják a kártyák, hogy rövid idő mulva nagy bosszúsága lesz és a rendőrséggel is lesz dolga.

Az asszony még azon gondolkodott, hogy miféle bosszúsága lehet, mikor váratlanul világos lett előtte minden. Ugyanis a jósnoval együtt eltűnt egy kis bőrtáska családi ereklyéivel és a teli pénztárcájával. A fölfedezés későn történt, s *Gabrielle Gannerdey*nek csakugyan dolga lesz a rendőrséggel.

— **Az új női divat.** A t. hölgyközönség figyelmébe. Gyors léptekkel közeledünk az *ősi divat* felé. Nem csuda, ha a szép nem közül egyik is, másik is kíváncsi és szeretne a jövőbe pillantani, hogy a szeszélyes divat-istennő mit rejt a jövő számára. Mit fognak viselni? Mely színeket, mely szövöeteket? Milyen szabás lesz divatos? E fontos kérdésekben, melyek a bájos fejecskéknak oly sok fejtörést okoznak, szívesen szolgál tanácsos *Kell Ignác* női szabó, ki a legfrissebb bécsi, párisi és angol divatlapok után igen apart szabásban az új modellű tailleur-kostumok, mindenféle elegáns női ruhák és fess kabátocskák készítését jutányosan elvállalja. Műterméből kikerülő minden ruha csin, izlés és elegancia tekintetében a fővárosi és bécsi munkával vetekszik. Műterme Atzél Péter utca 2. szám alatt van, a színház főbejáratával szemben.

— **A kongresszus összes tagjait** érdeklí, hogy aradi emléktárgyak, ajándékok igen czélszerűen beszerezhetők *Porter Vilmos speciális* koronás áruházában, a Központi szálloda épületében. Ismeretes, hogy a fővárosi mintára szervezett vállalat rendkívül jutányos árakkal a messze vidék *hírnevés* bevásárlási forrása. Külön földalatti helyiségek játékszereknek.

— **Elcserélt felöltő.** A Kass-vendéglőben ma délután hat óra tájban tévedésből egy drapp ősz felöltőt cseréltek ki. A felöltő visszacserelehető Arpad-tér 5 szám. II. emeleten a déli órákban.

— **T. üzletfeleink** szives tudomására hozzuk, hogy *Révész Nándor* könyv- és papírkereskedő urat (Szabadság-tér 20. szám. Telefon 265 sz.) képviselőséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) **Az aradi székely-asztaltársaság** vasárnap délután 4 órakor a *Striberny-féle* kávéházban értekezletet tart. Miután az értekezleten a jövő hóban megtartandó éves közgyűlés idejének megállapítása és tárgyainak előkészítése fogja megbeszélés tárgyát képezni, *Kovács Pál* elnök lapunk útján is felkéri az asztaltársaság tagjait, hogy azon teljes számban jelenjenek meg.

Az ószeres szerencsége.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, szeptember 14.

Az új vásártér kávéházai és vendéglőiben és a Teleki-téri vásáros, zsbárus bódékban mindenütt a *Stein Jeremiás* mesés szerencséséről beszélnek.

A *Stein Jeremiás* eddig csak épen olyan szegény handlé zsidó, azaz hogy ószeres volt még a múlt hónapban, mint teszem azt a *Baruch Jakab* és a *Schwarz Dávid*, a kik ma is nehéz terhet czipelve a hátukon, kiabálnak be az udvarokba:

— Mi van eladó!

A *Stein* ellenben ma már kikéfélt czillinderben és hosszú fekete kabátban jár, a mellyenzsebéből pedig vastag arany óraláncz fityeg ki. Az *Orczy-kávéháznak* feléje se néz, hanem a *New-York kávéházba* jár, a felesége pedig nehéz selyemruhában az *Erzsébetteri* kioskban katonazene mellett fogyasztja el a maga mindennapi uzsonnáját.

E rendkívüli változást gazdag örökség idézte elő. Váratlanul mesés, gazdag örökség.

A *Stein Jeremiás* bátyja *József* 35—36 évvel ezelőtt eltűnt a szülei házból. Azóta nem hallottak hirt fölöle és elveszettnek hitte mindenki.

1895-ben, tehát 5 év előtt Ausztráliából a *mellbournei osztrák-magyar konzulatus* arról értesítette a külügyminiszterium útján a *Stein*-családot, hogy *Stein József* előkelő, vagyonos kereskedő meghalt és vagyonát Budapestben levő családjának hagyományozta.

*Stein*ék persze rögtön megindították az eljárást, ügyvédet vallottak, kölcsönöket vettek fel az örökségre és várták a biztos szerencsét.

De az örökség csak késett, egyre késett, mert különböző akadályok merültek fel a *mellbournei* hatóságok részéről. Azonkívül egy váratlan örökös merült fel, a ki mint az elhunytanak természetes fia követelte az örökséget. Az örökösödési eljárás és pereskedés évekig tartott és a *Stein*-család lassanként veszíteni kezdte vérmes reményeit, annál is inkább, mert a felvett kölcsönök után újabb kölcsönöket nem kaptak, sőt a régiakat is követelni kezdték tőlük.

Vége ebben az évben egyezség útján fejezték be a pört. A törvénytelen fiúnak 20,000 koronát adtak, a vagyon többi részét *Stein*éknek küldték el. A kiadások és költségek levonásával körülbelől 120,000 koronát kaptak augusztus végével.

Azóta csak lóhátról lehet beszélni *Stein Jeremiás*ékkal és rá se néznek eddigi szegény társaikra, a kik most azt mondogatják:

— A hogy jött, úgy el is fog menni!

TÖRVENYKEZÉS.

A gyilkos asszony.

— Te vén számár, viz és kenyér mellett kellene dolgoznod! Én azt feleltem erre: — Ugy is kenyéren és vizen élek! Az anyósom ekkor megint a szememre vetette, hogy már be voltam csukva, mire egymásnak mentünk és én kapával fejbe ütöttem háromszor egymás után.

A fent idézett szavakat egy asszony monddta el ma a legnagyobb czinizmus hangján, a pestvidéki törvényszék előtt, hová azért állították, mert anyósát agyonütötte.

Pomázon, ez év július 28-ikán *Safrának* Jánosné a mezőn, czivakodás közben a kapa fokával fejbeütötte az anyósát, *Safrának* Jó zsefnét. Az öregasszony elesett, mire a menyé még három-négyszer rája vágott. Az ütések

oly súlyosak voltak, hogy Safranek Józsefné harmadnapon meghalt.

A pestvidéki törvényszék esküdtbírósa ma vont a felelősségre Safranek Jánosné szándékos emberölés büntetéseért.

A tárgyalást Rónay Kamill kir. ítéltáblai bíró vezette, védő Steiner Béla dr. volt.

A vádlevél felolvasása után kihallgatták a vádlottat, a ki előadta, hogy miként követte el a gyilkosságot.

Korán reggel kenyeret dagasztottam, míg az anyósom kiment a rétre dolgozni. Később visszajött, s czivakodni kezdett velem, hogy miért nem megyek ki a mezőre. Azt feleltem, hogy segitenem kell a péknél. Az anyósom aztán megint kiment s rövid idő múlva én is követtem őt a mezőre. Egymás mellett dolgoztunk, de nem szóltunk egymáshoz. Délben én ebédeltem, ő nem evett semmit. Ebéd után az anyósom azt mondta nekem;

— Te vén számar, víz és kenyér mellett kellene dolgoznod! én azt feleltem erre: — Ugyis kenyéren és vizen élek! — Az anyósom ekkor megint a szememre vetette, hogy már be voltam csukva, han:osan czivakodva egymásnak mentünk, mire én kapával fejbeütöttem háromszor egymásután.

A tanuk kihallgatásával a bizonyítási eljárás véget ért. Azután az ügyész és védő megtették indítványukat az esküdtek elé terjesztendő kérdések dolgában.

A törvényszék az esküdtek verdiktje alapján két évi és hat havi börtönre ítélte az anyósgyilkost. Az ítélet jogerős.

TANÜGY.

(—) **Túltömött iskolák.** Az aradi polgári fiú-iskolákban, a túltömöttség miatt harmadik első osztályt is felállították már. Ennek osztályfőnöke Preisinger Béla, az ujonan megválasztott polgári iskolai tanár. A Hasszinger-utcai elemi leány-iskolába is igen sok kezdő növendék iratkozott be, úgy hogy itt két első osztály lesz. Az új osztályban Tóth Gizella tanít.

NAPIREND.

Szeptember 15. Szombat. Róm. kath. naptár: Nikoméd. — Protestáns naptár: Nikoméd. — Izraelita naptár: Sabbat, Ki Thova. — Görög-keleti naptár (szeptember 2.): Mamant. — A nap két 5 óra 22 perczkor, nyugszik 5 óra 55 perczkor. — A hold két 9 óra 58 perczkor, nyugszik délután.

Időjárás. Légnyomás reggel 7 órakor 767.4 milliméter, délután 2 órakor 767.8 milliméter. — Hőmérséklet reggel 7 órakor 9° + 13.5, délután 2 órakor 9° + 19.6. — Szél iránya és ereje reggel 7 órakor N. 4, délután 2 órakor N. 6. — Felhőzet reggel 7 órakor borult, délután 2 órakor többnyire derült. — Csapadék az utóbbi 24 órában 0 milliméter.

Időjelzés. A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Enyhe, jelentékeny csapadék nélkül.

Szabadságharczi emléktárgyak országos muzeuma (színház-épület, I-ső emelet) nyitva van mindennap délelőtt 8 órától délután 6 óráig. Belépti-díj: Hétköznapokon 40 fillér, vasárnap 20 fillér.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van vasár- és ünnepnapokat kivéve, mindennap 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig. Helyiség: Erekléy-muzeum helyisége melletti ülésterem.

Szeptember 15. Gőzgépezők és kazánfűtők vizsgája.

Szeptember 16. A „Zsránd” kerékpáros-egyesület versenye (Brád-vagyhalmágyi országuton); táncmulatsága (Hungária-vendéglő). — A világsi önszegélyző-egyesület mint szövetség közgyűlése délelőtt 11 órakor. — Az aradi szabómunkások szakegyetelének táncszal egybekötött szüreti ünnepélye (Központi szálló).

Szeptember 23. Az aradi polgári önszegélyző-egylet mint szövetség közgyűlése délelőtt 9 $\frac{1}{2}$ órakor. — Kúvin hegközség közgyűlése délelőtt 9 órakor. — Hangverseny-nyel egybekötött táncvizsga.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabnavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 14.

A időjárás kedvező a kukoriczatorésre s bár gazdáink ezzel vannak elfoglalva, a hetivásárra nagy behozatal volt.

Mintegy 5000 métermázsa buza magas áron kelt el, ha nem tévesztjük szemünk elől a budapesti tőzsde folytonos alacsonyabb árjegyzéseit. Ugy kereskedőink, mint malmaink élénken vettek részt a vásárlásban, talán ez okozta a magas árt, mely a mai piacon uralkodott.

Mai árak: Az árak 50 kilogramm súlyegységet véve alapszámításnak, korona értékben:

I-ső minőségű buza 6.50—6.60.

Közép minőségű buza 6.20—6.30.

Tengeri névleges jegyzés 5.80—6.—.

Uj-rozs 5.90—6.—.

Uj-árpa 5.70—5.80.

Uj-zab 4.40—4.50.

Az irányzat lanyha.

Vásári jelentés.

— Aradon, 1900. szept. 14-én tartott heti állatvásárról. —

A lippai országos vásárról kiszorult szarvasmarha és juh egy részét a mai heti piacra hajtották, minélfogva ez állatnemekben jó felhajtás volt.

A vásáron 180 drb szarvasmarha, 320 drb juh, 160 drb ló volt.

Nagy hozatal miatt a halak ára csökkent. Árak a következők:

Szarvasmarha vásár: Szarvasmarha levágásra elsőrendű párja — koronáig. — Szarvasmarha levágásra másodrendű párja 460—540 koronáig. Szarvasmarha hizlalsi célra 550—570 koronáig. Igásőkör párja 560—640 koronáig. Fejőstehen kis borjas 110—220 koronáig. Szoposborju levágásra darabja 28—40 koronáig. — Rugottborju drbja 46—85 koronáig. Juh párja 16—20 koronáig. — Bárány párja — koronáig. — fillérig. Tehén levágásra — koronáig.

Lóvásár: Remondaló darabja 400—480 kor. Hintósó párja — koronáig. — Igásló elsőrendű párja — koronáig. — Igásló másodrendű párja 200—290 koronáig. Parasztló párja 140—180 koronáig. — Rossz ló (levágásra) drbja — koronáig. Elcsigázott ló drbja — koronáig. — Kincstári mustra ló drbja — koronáig.

Sertés vásár: Hizott sertés klgrja — fillérig. — Félhizott sertés klgrja — fillérig. — Süldősertés párja — koronáig. — Pecsényemalacz drbja — fillérig. — Fiaszkocza drbja — koronáig. Paraszthizlalsú sertés — koronáig. Három hónapos malacz párja — koronáig. — Sertés vásár sertésvész miatt nem tartatik.

Baromfi vásár: Hizottliba párja 9.60—12.— koronáig. Soványliba párja 4.20—7.— fillérig. Fialalliba párja — koronáig. — Kappan párja 2.20—2.70 fillérig. — Idei csirke sütni való párja 1.40—2.10 fillérig. Idei csirke rántani való párja 80—1.20 fillérig. Gyöngycsirke párja — koronáig. — Rucza párja idei — fillérig. — Pulyka párja — koronáig. Tojás — drb — fillér.

Halpiacz: Eleven hal klgrja 1 kor. 80 fillérig Vágott hal klgrja 1.20—1.50 fillérig. Jegelt halak klgrja 80—1.20 fillérig. Apróhalak klgrja 28—60 fillérig. Kecsege klgrja — fillérig.

A hetipiacz 11 óráig tartott.

— **A szőlőkivitel érdekében.** Darányi Ignác földmívelési miniszter érdekes kísérletet tesz legközelebb, amelynek igen fontos célja van: a gyümölcs- és különösen a szőlő-export előmozdítása. A miniszter nemrég felszólította Rohonczy Gida országgyűlési képviselőt és törökbecsei földbirtokost, akinek az egész világra szabadalmazott találmánya van a gyümölcs szállításának könnyítése tekintetében, hogy szállíttasson ki Berlinen és Hamburgon keresztül egy vagon szőlőt az ő általa feltalált rá-mákban Londonba. Ha a kísérlet sikerül s a szőlő épen érkezik Angliába a messze utról, akkor ezzel megoldódik a gyümölcs- s különösen a szőlő-export kérdése, mert eddig Hamburgba vagy Londonba szőlőt szállítani képtelenség volt; a szállítványok mind teljesen megromolva érkeztek meg. Darányi miniszter hivatalosan értesítette báró Malcomes berlini gazdasági attasét, hogy tegyen jelentést a szállítvány Berlinbe és Hamburgba érkezéséről s e helyeken lépjen érintkezésbe a magyar gyümölcs érdekében az illetékes tényezőkkel. Londonban Stokingen konzul veszi kezébe az ügyet. Rohonczy találmánya igen érdekes. Szilárd fából

készített s egymásfelé rakható rá-mákban van a szőlő elhelyezve két sorjában s minden rá-ma organtinnal van lerakva. Előnye, hogy az uton nem romlik meg a szőlő, mint a kosarakban; hogy a kereskedők maguk előtt látják a gyümölcsöt és hogy míg eddig kosarakban 25 métermázsa lehetett egy vagonban elhelyezni, ez új találmány révén egy vagonban 50 métermázsa szőlő is szállítható. A kísérlet legközelebb megtörténik; eredményét méltán várhatja kíváncsisággal a magyar gazdaközönség, mert a gyümölcs-export tekintetében korszakot lesz hivatva alkotni a találmány.

— **Az aradi közúti vaspálya és téglagyár részvénytársaság** forgalmi kimutatása 1900. aug. 16-tól 31-ig. Személyszállítás 1900. aug. 16-tól 31-ig 26222 személy, bevétel 4934 korona 80 fillér, 1899. aug. 16-tól 31-ig 27699 személy, bevétel 5281 korona 50 fillér, 1900. jan. 1-től aug. 31-ig 336807 személy, bevétel 64850 korona 20 fillér, 1899. jan. 1-től aug. 31-ig 344506 személy, bevétel 66085 korona 60 fillér. Teherszállítás 1900. aug. 16-tól 31-ig 1940010 klg., bevétel 2021 korona — fillér, 1899. aug. 16-tól 31-ig 1613630 klg., bevétel 1514 korona 70 fillér, 1900. január 1-től aug. 31-ig 17220520 kilogramm, bevétel 18714 korona 60 fillér, 1899. január 1-től aug. 31-ig 22729520 klg., bevétel 22794 kor. 68 fillér.

S z e s z ü z l e t.

— Szeptember 14. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona, finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona, hordó nélkül per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót. Száritott moslók 11 korona métermázsanként.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Szeptember 14. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig. Öreg közép páronként 300—400 kilogramm súlyban — fillérig. Fialat nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 96 — 97 fillérig. Fialat közép páronként 251—320 kilogramm súlyban 95 — 96 fillérig. Fialat könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 96 — 98 fillérig.

Magyar szedett: Nehéz páronként 280 kilogrammon felüli súlyban — fillérig. Közép páronként 240—280 kilogrammon felüli súlyban — fillérig. Könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.

Romániai: Nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban — fillérig. Közép páronként 250—320 kilogrammon felüli súlyban — fillérig. Könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig. Romániai eredeti (Stachl) Nehéz páronként 240 kilogrammon felüli súlyban — fillérig. Könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 280 kilogrammon felüli súlyban 95 — 96 fillérig. Közép páronként 240—260 kilogramm súlyban 94 — 95 fillérig. Könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 93 — 94 fillérig.

Megjegyzés. A fent jegyzett árak suly szerint és pedig a szokászerű levonások mellett, egy kilogramm sulyra fillerekben értendők. Szokászerűleg a hizott sertések teljes (brutto) sulyából az életr páronként 45 kilogramm vonandó le. A sertések vételárából a vevő javára 4% vonandó le. A sertések osztályozásánál azok teljes (élt) sulya vétetik irányadóknak.

Sertésleltár. Szeptember 11-én volt készlet 39417 darab, szeptember 12-én főlhajtott 963 darab, szeptember 12-én elszállított 393 darab, szeptember 13-án maradt készletben 39987 darab. Uziel: Változatlan.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, 1900. szeptember 14.

Magyar aranyjárdék 4%	96.10
Magyar koronajárdék 4%	90.70
Magyar arany 4 $\frac{1}{2}$ %	100.—
Magyar ezüst 4 $\frac{1}{2}$ %	99.60
Magyar keleti vasut	97.50
Magyar földtehermentesítési kötvény	90.—
Magyar italmegváltási kötvény	98.25
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	92.50
Magyar nyeregménysorsjegy kölcsön	162.75
Tiszaszabályozási és szegedi kölcsön	141.50
Oszták papírjárdék	97.35
Oszták járdék ezüst	97.20
Oszták járdék arany	97.15
Koronajárdék	97.40
1860-iki államsorsjegyek	132.50
Oszták-magyar bankrészevény	1705.—
Magyar hitelbank részvény	680.—
Oszták hitelintézet részvény	664.50
Oszták-magyar államvasut	667.—
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.32
Német birodalmi márka	118.20
London	252.15
Páris	96.30

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 14.

Déltőzsde. Buzakinálat sürgető, vételkedv korlátolt. Lanyha irányzat mellett 20,000 métermázsza került forgalomba, olcsóbb árakon. Egyéb gabonaneműekben kevés forgalom. Időjárás szép.

Zárul 12 órákor:

Buza októberre	7.46—7.47
Buza 1901. áprilisa	7.89—7.90
Rozs októberre	6.93—6.94
Rozs 1901. áprilisa	7.28—7.29
Zab októberre	5.20—5.22
Zab 1901. áprilisa	5.52—5.53
Tengeri szeptemberre	6.40—
Tengeri októberre	—
Tengeri 1901. májusra	4.94—4.96
Repce szeptemberre	—

Zárul 4 órákor:

Buza októberre	7.48—7.49
Buza 1901. áprilisa	7.92—7.93
Rozs októberre	6.96—6.97
Rozs 1901. áprilisa	7.32—7.33
Zab októberre	5.21—5.23
Zab 1901. áprilisa	—
Tengeri szeptemberre	6.40—6.45
Tengeri októberre	—
Tengeri 1901. májusra	4.96—4.97
Repce szeptemberre	—

Zárul 4 órákor:

Osztrák hitelrészvény	664.50
Magyar hitelrészvény	650.—
Leszámitolóbank részvény	447.—
Rima-Murányi vasmű részvény	541.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	666.50
Közuti vasut	605.—
Varosi villamos vasut részvény	290.—

C S A R N O K.**Elza férjhez megy.**

Irtá: Bródy Sándor.

Két keskeny politirozott ágy állott szorosán egymás mellett. Az egyik nyikorgott, Elza feküdt benne, de nem tudott aludni. Még korán volt, nem több háromnegyedik tiznél, a házmester még csak most ment bezárni a kaput. A lány kétségbeesve, tehát egészen fesztelesen ül a nagyot, olyan nagyot, hogy legutolsó fogainak két arany plombja fölcsillogott a félhomályban. Aztán hangosan mondta:

— Élet ez? Ez nem élet!

Levetette a battiszt hálóraklijét, mert melege volt és mert érezte, hogy csunya benne — ha így látnák! — aztán a hátára feküdvé nézte azt az összészaradt és egészen kiféhéredett kékselyem baldachint, amelyet immár husz esztendeje ismert.

— Utálok ezt a nevetséges kis firhangot, minek ez, miről jó ez? utálok magamat, fuj!

Testileg csakugyan undorodott egy kissé magától, a szája bekenve szőlőzsirral. — mert kicserepedett — a keze bevaselinózva. A feje még vizes, lefekvés előtt megmosta a haját szekfütheában és még más valamiben. Egy kissé sértette is az emberi méltóságát, hogy ilyesmiket kell tennie, de miért? Azért, mert ennek előtte husz esztendővel lánynak születt, az akkor még egészen kék baldachin alatt ugyanabban az ágyban, amelyben most anyja alszik. Ahol ő vergődik, ott az apja feküdt tizenhat esztendeig, amíg festeni nem kezdte szakálát és a bajuszát, bekeverte a párnákat, elüzetett és ő jött a helyébe.

Még valami más ok is volt . . . Es a másik szobából világított hálószoba homályából úgy rémlett neki, mintha egy gyönyörű szép parasztleány emléke mázskálna a lekopott szőri szőnyegeken. Egy bizonyos Erzsébet nevű szoptató dajka szolgált nálunk, olyan okos és kedves, meg szép volt, mint a nap. De el akarta csábítani az apját, a mama megtudta, elűzte a lányt, már nagyon rossz volt, végiglumpolt egy pesti éjszakát, aztán gyufát ivott meghalt.

Most pedig itt járkal a másik szobában ahol Tivi alszik, vajjon be van-e takarva?

Elza fölkelte és remegve, — hogy az inge reszketett rajta — bement a másik szobába, betakarta a fiút és aztán ágyába visszamászva, odabujt anyjához, akinek egy pillanatra megrebbent a szempillája, fölérzett, szolt:

— Mit nyugösködöl, miért nem aludsz már, az embernek nincs egyebe, csak ez a kis álom!

— Nem tudok aludni, mamuka! mondá a leány és fölült.

— Olvass!

— Nem tudok olvasni, utálok a könyveket!

— Hát a gavallérokat nem?

— Azokat is, mert nincsenek!

Az anyja most kinyitotta a szemét, ő is felült, a hajából — mely nagyobb, tömöttebb és feketébb volt, mint a leányé — kivette a benne felejtett hajtüket és ezenközben ingerült hangon így szolt:

— Tudod, ezt már régen meg akartam neked mondani. Azt, hogy te vagy a világon a legügyetlenebb lány. Ha én neked lettem volna, azóta már öt parthiem is akadt volna. Ha én neked annyi hozományom lett volna, mint neked, sokkal különb férjem lett volna, mint az apád, Az vett volna el akit én akartam volna. Elvett volna . . .

Egy milliomos nevét említette. Azt a nevet, amelyről igen sokszor beszéltek a házban, az asszonynak lánykorában egy hónapig udvarolt, még megvannak a levelei, — Elza kívülről tudja mind — de az apja utazni küldte. Huszonhárom éves történet az egész, de olyan frissen él itt, mintha huszonhárom perczel előbb történt volna. Es a milliomos is ugyancsak emlékszik rá, tavaly egy lovát az asszony keresztnevével nevezte el.

Elza balkán, fölnevetett:

— Milyen furcsa ez a mama és megletem volna én akkor?

Az anyja folytatá amit elkezdett:

— Nincsen tréfálkozó kedvem, meg vagyok ijedve rajtad? Mi lesz? Én négyéves asszonykoromban nem voltam olyan mint te, puha vagy, széjjel mégy, nem tudod magadat együtt tartani.

A leány keblére vetett egy pillantást, csakugyan asszonyos volt, bárha a széles mellének a csontja kiállt és fönt sovány volt, a válla sem telt meg a nyaka körül, de annál kövérebb volt lejjebb.

— En erről nem tehetek! Mit tehetek én erről? — védelmezte magát.

— Hát tehetek én? — folytatta az asszony. Majd igen elkéserevde hozzá tette — ez apád tehet mindenről, mert nem tud neked szerezni hozzád való társaságot. Mert ő szenzálokkal barátkozik és a kártyán kívül nem jut eszébe semmi. Egy asszony semmit sem tehet, egy férfi mindent tehet. En már mondtam neki, hogy nézzen utána!

— Minek?

— Hogy valaki téged elvegyen, kis kedves, mintha nem tudnád!

— En nem akarok úgy férjhez menni!

— Hogyan másképp?

— Szeretni akarom azt, aki feleségül vesz. Mindig, amíg élek csak azt, én nem akarom megcsalni az uramat, nem tudnám és nem fogom soha!

Az anyja kutatólag nézett a leányára, hogy vajjon mit gondol, amíg e csacsi kis beszédet tartja? Vajjon nem gondol azzal a fiatal emberrel való viszonyára, aki ő hozzá — azutololsó őt esztendőben — közelebb van, mint a férje. Nem akarja-e őt megbírálni vagy éppen sérteni?! Soha őszintén nem beszéltek még egymás között erről a témáról, csak néha hetekig nem szoltak egymáshoz, nem is tudták miért, de bizony em. att.

Ilyenkor Elza mindig az apjával sétált, annak hízelt, azt ápolta, még a szakálát is megnyírta. De az anyját mégis csak jobban szerette, testileg egyek voltak, szüksége volt rá, hogy bizonyos időkben megfogja a kezét. Erősnek, hatalmasnak tudta és egészen rossznak nem gondolta, mert az egészen rosszról — bárha elvben és elméletben annyit tudott, mint egy tízéves asszony — igen kevés képze volt.

Azt gondolta, hogy az anyja csak csaló gatta az apját, de nem csalta meg, a fiatal ember inkább a hiúságának kellett, a lelkének, amit az ura, az alkusz-ügyvéd elhanyagolt végképp.

Mégis, habár rövid, de ingerült jelenetek voltak anya és lánya között. Ilyenek:

— Mama, nem gondold, hogy nagyon világos neked ez a kalap?!

— Te meg jobban tennéd, ha nem kockétoznál minden kereskedőséggel. Összehuzod a szájadat, mint egy operette primadonna és azt hiszed, azzal minden jó van.

— Mamuska, a füled, az orrod csupa puder!

— Fáj neked, hogy én egyszer színházba magyek?

— Az nem fáj, de mit mond ahhoz a világ, ha egyedül, vele mégy?!

Hamar kibékültek, csókolkoztak is és most Elza átkuszván anyja ágyába, megcsókolta nyakát:

— Sok baj van velem, tudom, de mit csináljak. Meguntam az életem, meglássad mama, ha énram nem vigyáztok, én még rossz leszek. Valamihez csak kell kezdeni? Ismerünk mindenkit és nem ismerünk senkit, nem megyünk sehova, csak abba a rongyos színházba, ahol a fiatal emberek mind a színésznőkre leskelődnek. Még egyetlen lánynak érdemes élni, ha színésznő. Mama, tudod-e mit szeretnék? Szeretnék szerelmes lenni egy híres emberbe, valami politikusba, aki a képviselőházban nagy beszédek tart . . .

Az anyja most már csukott szemmel folytatta a diskurzust:

— Tegnap beszélünk apáddal egy fiatal orvosról, te is ismered. Az tudakozódott. Szeretne egy olyan lányt elvenni, akinek az apja megteszi őt egyleti orvosnak. Egy biztosító intézeti főhivatalnok is érdeklődött, kétségbeesni azért nem kell, amíg én itt vagyok, — fudd el a gyergyát, hagyjál aludni.

(Vége következik.)

IDEGENEK ARADON.

— Szeptember 14. —

Fehér Kereszt szálloda. Pustáfy Zsigmond utazó Budapest. — Meisner Mór utazó Bécs. — Stauber Simon utazó Budapest. — Hagel Lajos utazó Budapest. — John Rezső utazó Budapest. — Politzer Bernáth utazó Budapest. — Horváth Jenő utazó Budapest. — Jabloner Adolf ékszerész Bécs. — Hanzer Antal utazó Kassa. — Ifj. Skolnik Mihály vendéglés Orosháza. — Radislovits Béla titkár Temesvár. — Grünhut Lajos utazó Grác. — Krausz Károly utazó Budapest. — Schlesinger János utazó Budapest. — Pudler Ottó utazó Bécs. — Musten János tanuló Paulis. — Vinkler András utazó Brassó. — Rédl Mór kereskedő Temesvár. — Glanz Gusztáv utazó Budapest. — Kanitz Gusztáv utazó Budapest. — Himpfner Oszkár utazó Linz.

Vass Szálloda. Adler József utazó Bécs. — Kavetky N. tisztviselő Fiume. — Kunz Hugó utazó Bécs. — Pechacsek János utazó Predmer. — Weiser Izidor utazó Bécs. — Reichenfeld Mór utazó Bécs. — Glück József borkereskedő Budapest. — Kohn Mór utazó Bécs. — Schwartz Lajos utazó Temesvár. — Kohn Jakab utazó Budapest. — Ifj. Littke József pezsgőgyáros Pécs. — Steiner Samu kereskedő Borossebes. — Göbel N. és neje szálloda Temesvár. — Weis Ignác magánzó Budapest. — Suchy Vilmos utazó Bécs. — Gavetzkin N. utazó Budapest. — Klein Mór utazó Kikinda. — Szabó Lajos utazó Budapest. — Szigeti N. utazó Budapest.

Vasuti közlekedés.

(Érvényes 1900. évi május hó 1-től.)

ARADRÓL		ARADRA	
Budapest felé Indul:		Budapest felől érkezik:	
Nagyváradra reggel	5.10	Személyvonat reggel	6.05
Gyorsvonat reggel	8.18	Személysz. tv. reggel	9.10
Személyvonat d. e.	11.20	Gyorsvonat délelőtt	11.51
Személysz. tv. d. u.	3.56	Személyvonat d. u.	3.55
Gyorsvonat délután	4.21	Gyorsvonat este	7.11
Személyvonat este	9.35	Szm. Szolnokról este	8.48
Erdély felé:		Erdély felől:	
Személyvonat reggel	6.35	Soborsinról reggel	6.59
Gyorsvonat délután	12.11	Személyvonat d. e.	10.50
Soborsinig délután	2.04	Radnáról délután	2.36
Személyvonat d. u.	4.30	Gyorsvonat délután	4.06
Radnág este	6.35	Személyvonat este	8.57
Gyorsvonat este	7.18	Gyorsvonat délelőtt	8.08
Temesvár felé:		Temesvár felől:	
Személyvonat reggel	6.20	Vegyesvonat d. e.	10.43
Személyvonat d. e.	11.56	Személyvonat d. u.	3.44
Vegyesvonat délután	5.—	Személyvonat éjél	10.55
Szeged felé:		Szeged felől:	
Vegyesvonat reggel	6.45	Személyvonat reggel	8.53
Személyvonat d. u.	4.25	Vegyesvonat este	6.50
Brád felé:		Brád felől:	
Személyvonat reggel	6.25	Borossebesről szv. r.	8.03
Vegyesvonat d. u.	12.06	Vegyesvonat d. e.	11.—
Borossebesig szv. du.	5.20	Személyvonat este	7.—

2554—1900.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy az Arad sz. kir. város határában a kukoricza termés megkezdésének határidejéül az idei szeptember 17-ik napját tesszük ki.
Arad, 1900. évi szeptember hó 12-én.
A városi tanács.

2684—1900.

Hirdetmény.

Arad szab. kir. város polgármestere mint II-od fokú állategészségiügyi hatóság Aradváros területén a sertésveszt járványosnak mondotta ki, minélfogva a nagymélt. földmívelési m. kir. miniszterium 9300/98. sz. magas rendelete alapján a következőket rendelem.

Az egész város területén levő sertésekre az udvarzart elrendelem és a sertés tulajdonosoknak meg-hagyom, hogy sertéseiket az udvarból ki ne hajtsák.

A város területéről trágyát az elzárt udvarokból pedig szalmát és szalás takarmányt kiszállítani tilos.
Arad, 1900. augusztus hó 29-én.

főkapitány távollétében
Green,
alkapitány.

!!! Százezreket mentett meg !!!
!!! a magyar gazdáknak a !!!
Somogyi Géza táppor.



Hogy mily nagy jelentőséggel és kiváló hatással van ez a táppor az állattenyésztésre, bizonyítja azon körülmény is, hogy minden üzletben ma már kapható.

A szabadalmi okirat kivonata:

Jelen tal. Imány tárgya egy eljárás, áll a táppor előállítására, melyet állatok, különösen sertések úgy folyékony, mint szilárd táplálékába belekeverve, annak emészthetőségét megkönnyíti. Mint a tapasztalatok bebizonyították, ezen tápporral ellátott táplálék az állat szervezetére igen jótékonyan hat, a mennyiben annak ellenálló képességét betegségek ellen már aránylag rövid használat után nagymértékben növeli.

A táppor biztos hatásáról számtalan hivatalos elismerés, köszönő levél és szakvélemény adhat tanúságot. A sok közül néhány:

Tekintetes Somogyi Géza urnak Arad.

Ertesítem, hogy az ön gyártmányát képező állattápot kipróbálva, azt az állatok. — kiválólag pedig a sertések táplálásánál jónak találom. — s úgy az állat emésztésére, valamint az esetleg fellépő betegség gyógyítására és megállítására bárkinek is a legmelegebben ajánlom.

Székesfehérvár, 1900. február 24.

Tisztelettel:

Pauer István,
Székesfehérvár sz. kir. város
állatorvosa.

Igen tisztelt Uram!

Ezen pár sorban fejezem ki köszönetem és elismerésem az ön által feltalált úgynevezett „Emésztést elősegítő por” nálunk tett jó hatásért: a siker, mit elérünk, valóban megépítő: legyen meggyőződve tisztelt uram, hogy ezen kis község, hol pora a nagymértékben uralkodó sertésbetegséget teljesen megszüntette, — hálás köszönetének nyilvánítása mellett oda fog törekedni, hogy minél több helyen és egyéneknek ismeresse emésztési porának megbecsülhetlen értékét.
Adorján, 1900. január havában.

A község nevében — kiváló tisztelője

P. h. **Daróczy Albert,**
községi főbíró.

Ezenkívül számos vélemény és elismerés van elsőrendű gazdaságok, gazdasági iskolák, állatorvosok és községektől. — 1 kiló 1 frt 80 kr. (3 kor. 60 fill.), kapható 18, 45 és 90 kros dobozokban. — Viszont eladók nagyobb vételnél kedvezményt kapnak.

Az elismerő levelek minden üzletben láthatók.

Kapható Aradon: Földes Kelemen gyógyszerész urnál, Vojtek és Weisz droguista, Eles Armin, Fejér Gyula, Karácsonyi Antal, Daimel Lajos, Pollák József, Nagy Farkas, Ring Zsigmond, Weisz David, Ferber Lajos urak fűszerkereskedésükben és úgy Aradon, mint Aradmegyében bármely üzletben. 2341



19217/383/1900. sz.

Hirdetés.

Ezennel közhirre tesszük, hogy törvényhatóságunk területére nézve általunk a törvényhatósági utaink hálózatáról megállapított terveket és úthálózati kimutatást 1900. évi augusztus hó 25-től szeptember hó 25-ig a városháza emeleti tanács-termében közszemlére kitettük.

Szabadságában áll azokat bármely adófizető polgárnak megtekinteni s azokra netáni észrevételeit, vagy felebezését folyó évi szeptember 25-ig Arad sz. kir. város tanácsa útján betérjeszteni.

Kelt Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1900. évi augusztus hó 8-ik napján tartott rendes havi közgyűléséből.

Kiadta:

Institoris Kálmán,
főjegyző.



5903—164/1900.

Szabályrendelet

a kerékpároknak (bicikli, tricikli, tandem, vagy bármely név alatt előforduló ilyenemű közlekedési, vagy sport-eszközök) városi adóval való megterhelteséről.

1. §. Aradi lakosok tulajdonát képező, vagy általuk használt teherhordó tartánnyal, ládával el nem látott kerékpárok után darabonként és évenként közigazgatási végrehajtás útján behajtandó öt forint vagy 10 (tíz) korona városi adó fizetendő.

2. §. A kerékpár tulajdonosa, vagy használója köteles a kerékpárt, annak gyári számát és más legközelebbi ismertető jelét ezen szabályrendelet életbeléptetésétől számított 15 nap alatt a városi adóügyi osztálynál bejelenteni és a kerékpáradót a fél nevével, a kerékpár ismertető jelével és adófizetési év és napló számával ellátott nyugta és az év és napló számmal ellátott adójegy ellenében az adópénztárnál egyszerre lefizetni. Az adójegy a kerékpár kormányrudjára, attól elválaszthatatlanul reá illesztendő.

3. §. A kerékpárra erősített jegy az év folyamán el nem távolítható. Ha a jegy elvesz, vagy elromlik, a városi adóhivatalnál a jegy elvesztése bejelentendő s az elromlott jegy beszolgáltatandó, a mikor is a városi adóhivatal a régi jegy érvénytelenségét feltüntetvén, a félnek a jegy előállítás költségeinek megtérítése ellenében új jegyet szolgáltat ki.

4. §. A kerékpáradó a naptári évre számított. Az évi adó teljes összegében és előre fizetendő az év első hónapjának közepéig.

5. §. A kinek időközben jut kerékpár a birtokába, kerékpárját a városi adóhivatalnál azonnal és annak használatba vétele előtt bejelenteni és érette az egész évi adót ugyanaz alkalommal befizetni köteles s aki évközben kerékpárján tudal, vagy a kerékpározással felhagy, a befizetett adó visszatérítését nem igényelheti.

6. §. Midőn egy kerékpár tulajdonosában évközben változás áll be, az új tulajdonos a kerékpár után már megfizetett évi adót újból megfizetni nem köteles, ha az eladótól az adó megfizetését igazoló nyugtát s a megfelelő jegyet is megszerzi s ezen körülményt a nyilvántartásban leendő keresztülvezetés végett a városi adóhivatalnál 24 óra alatt bejelenti.

7. §. A kerékpárok utáni adófizetés alól fel vannak mentve: a) a tényleges szolgálatban álló katonai egyének, kik parancsnokságuk rendelkezései folytán kerékpározni kötelesek; b) a posta- és távirádszolgák; c) a városi rendőrök és tűzoltók; d) kerékpárok elárusítói raktáron tartott kerékpárjaik után; e) kerékpáron a város területén keresztül vonuló és oly idegenek, kik kerékpárjaikkal 8 (nyolcz) napon túl a város területén nem tartózkodnak; f) tíz éven aluli gyermekek, ha az 1-ső §-ban körülírt járműveket a házon belül használják; g) az aradvárosi önkéntes tűzoltókar működő tagjai;

a) b) c) alattiak is azonban csak tényleges szolgálatuk tartamára és csak annyiban, amennyiben szolgálati egyenruhában kerékpároznak; a) g) alattiak, ha működésükre nézve a kapitányi hivataltól kiállított igazolvánnyal bírnak. Az ily tűzoltók azonban a kerékpárt csak a tűzvész helyére való menethez és jövedelhez használhatják.
Az a) alatti katonai személyek ezen jegyeket felettes parancsnok-

ságuk, a b) c) alattiak pedig felettes hatóságuk és azok megkeresésére díjtalanul kapják.

8. §. Idegen kerékpárosok, kik 8 napon túl, de egy havi időtartamot meg nem haladó ideig tartózkodnak a városban, ezen időtartamra 2 (kettő) korona kerékpáradót kötelesek fizetni.

Hosszabb időre terjedő itt tartózkodás esetén az egész évi adó fizetendő általuk.

9. §. Ha az 1-ső §-ban körülírt jármű használatban nincsen, az után adó nem fizetetik.

Az ily használaton kívüli járművet tartozik tulajdonos a városi adóügyi osztálynál bejelenteni, a melyre a városi hatóság ellenzárt alkalmaz.

A ki az ellenzárt levenni kívánja, azt előzőleg a városi adóügyi osztálynál bejelenteni köteles.

10. §. Ellenőrzés gyakorolhatása céljából köteles a kerékpáros a rendőr felhívására azonnal megállani és adójegyet megmutatni.

A ki a rendőr ebbeli felhívásának eleget nem tesz, kihágást követ el, s a szegény alap javára 10 koronáig terjedhető bírsággal sújtható.

11. §. Jövedéki csonkítási követ el és a megrövidített vagy a megrövidítés veszélyének kitétt adón kívül közigazgatási végrehajtás útján behajtandó 100 (száz) koronáig terjedhető pénzbírsággal sújtatik:

a) a ki kerékpárt tart és azt az 1. és 8. §§-ok szerint be nem jelentette;

b) a ki a 2., 3., 6. és 8. §§-ok szerint jegy nélkül kerékpározik;

c) a ki kerékpárját eltitkolja, hamis kerékpárjegyet használ, vagy kerékpárjegyet elidegenít;

d) a ki az ellenzárt a városi adóügyi osztályhoz való bejelentés nélkül leveszi, 200 koronáig terjedhető pénzbírsággal sújtatik.

A jövedéki csonkítás megtörténte és megállapítása esetén a kerékpár elkobozható s a kiszabott pénzbírság és adó befizetéseig visszatartható. Ha a kiszabott pénzbírság és adó 15 nap alatt be nem fizetettnek, az elkobzott kerékpár nyilvános árverésen eladható. A befolyt vételárból először az adó, azután a pénzbírság fedezendő s az esetleg fenmaradó rész a kerékpár tulajdonosának kiadandó.

12. §. Kihágást követ el, ki a nagym. m. kir. belügyministerium által a kerékpárookra vonatkozólag 42154/1897. sz. a. kiadott körrendelet rendelkezéseit be nem tartja. Kihágás esetén első fokban a kapitányi hivatal, másodikokban a tanács, harmadfokban a belügyministerium határoz.

A szabályrendelet egyéb intézkedései körül felmerülő ügyekben, ideértve a jövedék csonkítási eseteket is, első fokban a tanács, másodikokban a közigazgatási bizottság illetékes, melynek határozatai ellen az 1896. XXVI. t.-cz. 34. §-a értelmében a m. kir. közigazgatási bírósághoz intézendő panasznak van helye.

13. §. A kerékpáradó jövedelem a városi házipénztár javára, az esetleges bírságolásból befolyó jövedelem pedig a szegényügyi kiadások fedezésére fordítandó.

Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 1900. évi április hó 12-én tartott rendes havi közgyűléséből.

Kiadta:

Institoris Kálmán,
főjegyző.

A törvényhatósági bizottság 19407/394. számú határozata alapján ezen szabályrendelet 1900. évi szeptember 10-én életbe lép.

A. m. kir. államv. bpest-jparti üzletv.
28033—1900. szám.

Anyagszállítási pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetősége 1901. évben felmerülő szükségletének fedezésére több rendbeli anyag szállításra ezzel nyilvános pályázatot hirdet.

A szállítandó anyagok általánosságban következők: téglatermésű kő és zömkő, mész, nyelvények, takaréktűzhely és kályha alkatrészek, s több másfélék.

Az anyagok részletes kimuta-

tása, mely egyszersmind ajánlati mintául is használandó, egyes csoportokra felosztva az üzletvezetőség anyag beszerzési osztályánál (I. d.) Budapest, Külső Kerepesi-ut 2-ik ház csoportjában kapható.

Ugyanezen kimutatásban fel vannak sorolva az egyéb pályázati és szállítási feltételek. Az ajánlat 1 koronás bélyeggel ellátva lepecsételve, s a borítékon „ajánlat a 28033/1900. számhoz” felirattal megjelölve legkésőbb 1900. évi szeptember 25-én déli 12 óráig nevezett üzletvezetőség anyag beszerzési osztályához terjesztendő.

Budapest, 1900. évi augusztus hó.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomat nem díjaztatik.)



2713

Vendéglősök figyelmébe!

 **HOL?**

vásárolható legjobb és legolcsóbb
háztartási, szálloda, vendéglő

és kávéházi berendezés

s minden más e szakmába vágó cikk.

HAJEK ANTAL

üveg- és porcellán-kereskedésében 2710

Forray-utca. **ARAD.** Üveg-udvar.

Állami koronával ellátott üveg-edény!

Vidéki megrendelések azonnal továbbíthatnak!

Pontos és gyors kiszolgálás!

MAGYAR GYÁRTMÁNY!

HAZAI IPAR!

Meer Mór és Fia-féle Amerikai szoba padló-lakk,

mely rögtön szárad, szagtalan és mosható, kapható világos sárga és mahagoni barna szép színekben, 1 kiló tiszta súlyt tartalmazó üvegekbe 1 üveg ára 1 frt. — Ezen

Amerikai padló-lakkunk

szép fény, kiváló tartósság, valamint moshatóság tekintetében felülmúlja az összes eddig létező padló-lakkokat, amint legékebben a sok elismerő levél közül az alábbiak legjobban igazolnak:

T. Meer Mór és Fia uraknak.

T. Véber János helybeli cégtől vettem az önök által gyártott amerikai padló-lakkból, amely annyira feülmulja az eddig általam használt különféle padló-lakkot, hogy el nem mulaszthatom önöknek legnagyobb megelégedésemet kifejezni.

Különösen örvendek, hogy magyar iparcikkre mondhatok ily dicséretet, s ajánlom, hogy minden jó magyar honleány ezen laggal lagirozza padlóját.

Világos, 1900. márczius.

Br. Bohus Lajosné.

Tek. Meer Mór és Fia uraknak Aradon.

Mult év decemberben küldött festékekkel nagyon meg vagyunk elégedve és kérjük e sorok vétele után újonnan 50 üveggel küldeni — és nem fogjuk elmulasztani b. cézégét ajánlani.

Tisztelettel Pattermann és Weisz,
Sarajevo.

A Meer Mór és Fia-féle Amerikai szobapadló-lakk el van már terjedve az egész hazában és kedvelt már a külföldön is, ami legnagyobb bizonyítéka gyártmányunk kitünő minőségének.

Főraktár és szétküldés:

Meer Mór és Fia festék-kereskedésében,

Andrássy-tér 4. szám. (Nádor-szálloda.)

2706

Kapható helyben: Daimel Lajos, Karátsnyoi Antal és Ring Zsigmond urak fűszerüzletében. Vidéken: Borosjenőn: Strausz Ignác, Kisjenőn: Messer Lipót, Megyesegyházán: Leipniker Mór és Társa, Pankotán: Pavlovits Konstantin, Világoson: Weber János, Zilah: Bikfalvy Ferencz, Nagyvárád: Berkes Bertalan, Nagy-Halmagy: Mencer J. és fia, Vingán: Bánfi Béla, Gurahoncz: Schwartz Sámuel kereskedő uraknál.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. Csomagolás nem számítatik.